

ΒΗΘΛΕΕΜ ΕΤΟΙΜΑΖΟΥ

Προεόρτιοι Ὕμνοι τῶν Χριστουγέννων

ROMEIKO ENSEMBLE

2 CD

FROM ADAM UNTO JOSEPH

The Forefeast of Christ's Nativity

ΒΗΘΛΕΕΜ ΕΤΟΙΜΑΖΟΥ

FROM ADAM UNTO JOSEPH

ROMEIKO ENSEMBLE

CD 1

1. Τῶν Γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ, ἦχος πλ. δ' 1.26
2. Προεορτάσωμεν λαοὶ Χριστοῦ τὰ Γενέθλια, ἦχος α' 2.23
3. Βηθλεέμ γῆ Ἰούδα - Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ἦχος β' 2.24
4. Ἰωσήφ, εἶπέ ἡμῖν, ἦχος γ' 2.48
5. Ἡσαΐα χόρευε, λόγον Θεοῦ, ἦχος δ' 2.37
6. Μὴ στύγναζε Ἰωσήφ, ἦχος πλ. α' 2.04
7. Σπήλαιον εὐτρεπίζου, ἦχος πλ. β' 3.30
8. Δεῦτε ἅπαντες πιστῶς πανηγυρίσωμεν, ἦχος βαρὺς 5.58
9. Ἐν Βηθλεέμ γεννᾶται, ἦχος πλ. δ' 3.45
10. Τάδε λέγει Κύριος - Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν 1.36
11. Βολίδες ἀστράπτοντες, ἦχος α' 1.41
12. Χαίρετε Προφῆται τίμιοι, ἦχος β' 3.22
13. Ἴδου καιρὸς ἤγγικε, ἦχος β' 2.27
14. Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, καλοφωνικόν μάθημα, ἦχος πλ. β' 15.40
15. Τεριρέμ - Καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἦχος πλ. β' 8.16

CD 2

1. Αὐλῶν Ποιμενικῶν, ἦχος πλ. δ' 1.06
2. Ἐκλογή προεορτίων κανόνων εἰς 8 ἦχους 8.47
3. Ἡ Παρθένος σήμερον, ἦχος πλ. δ' - Ἱεραὶ προφητῶν ρήσεις 2.04
4. Χειρόγραφον εἰκόνα, ἦχος πλ. β' - Ἐκτεινόν σου τὴν χεῖρα 2.04
5. Εὐφραίνου Βηθλεέμ, ἦχος α' - Τῆς σῆς Παρθένε κυήσεως 1.54
6. Τῆ Κ' Δεκεμβρίου - Τῆ Κυριακῆ πρό Χριστοῦ 1.53
7. Χριστὸς ἐν πόλει Βηθλεέμ, καταβασίαι, ἦχος α' 6.27
8. Ἐτοιμάζου Βηθλεέμ, ἦχος γ' - Πιστοὶ τὰ προεόρτια, ἦχος β' 3.35
9. Ἀνίσχει ὁ ἀστὴρ, προεόρτια στιχηρά, ἦχος πλ. β' 7.31
- Ἐγγίζει ὁ Χριστὸς - Ζῆλός τε καὶ πῦρ, ἦχος πλ. β'
10. Ὡφθη ἡ ἀπ' αἰῶνος ἐν γῆ, ἦχος πλ. α' 1.39
11. Τῶν νομικῶν διδαγμάτων, ἦχος πλ. δ' 5.10
12. Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως, ἦχος β' - Ἐτοιμάζου Βηθλεέμ, ἦχος δ' 2.28
13. Χριστὸς ἐν πόλει Βηθλεέμ, καταβασίαι, ἦχος α' 6.33

ΔΙΑΝΟΜΗ

Αλίμου 76
164 52 Αργυρούπολη
Τηλ: 010.99.38.888

ΜΕΛΟΔΙΚΟ
ΗΧΟΥ & ΕΙΚΟΝΑΣ

© 2002: ΜΕΛΟΔΙΚΟ ΚΑΡΑΒΙ. Melodiko Karavi.

Κολοκοτρώνη 49 - 105 60 Αθήνα - 49 Kolokotroni Str, Athens, Greece

e-mail: cosby@hol.gr / www.melkar.gr - Tel.-Fax: (210) 3226-343

ΒΗΘΛΕΕΜ ΕΤΟΙΜΑΖΟΥ

Προεόρτιοι Ὑμνοὶ τῶν Χριστουγέννων

FROM ADAM UNTO JOSEPH

The Forefeast of Christ's Nativity

ROMEIKO ENSEMBLE

ΜΕΛΩΔΙΚΟ ΚΑΡΑΒΙ

ΑΘΗΝΑ 2002

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Γενική Έπιμέλεια: Γιώργος Π. Μπιλάλης

Καλλιτεχνική Έπιμέλεια: Άλέξανδρος Καραβάνης

Καλλιγράφησι μουσικῶν κειμένων: Ίωάννης Δημητρούλης

Ήλεκτρονική σελιδοποίηση - Διαχωρισμοί - Έκτύπωση:
«Λυχνία», Λεωφ. Άθηνῶν & Μαρκόνι, τηλ: (210) 34 10 436

R O M E I K O E n s e m b l e

Δομέστιχος: Γιώργος Π. Μπιλάλης

Μέλος: Θεοδώρα Βάρσου, Λάζαρος Καρανδρέας, Κώστας Κοκκίνης, Στέλιος Κοντακιώτης, Άλέξανδρος Κορούζης, Στράτος Κουδουνέλης, Θόδωρος Λέκκας, Πελίνα Λεοντιάδου, Γιώργος Π. Μπιλάλης, Κωνσταντίνος Μπιλάλης, Μαρία Μπουρδῆ, Σάρα Πένο

Ίσον: Δημήτρης Κρουσταλάκης, Παναγιώτης Μάθος,
Γιώργος Ν. Μπιλάλης, Τάσος Φακίνος

Ήχογράφησις: Studio SIERRA

Έπεξεργασία - Mastering: Δημ. Μιχόπουλος, Κ. Μπιλάλης

Μουσική © 2002 Romeiko Ensemble, ΗΠΑ

Έκδόθηκε τό 2002 από τό Μελωδικό Καράβι, Άθήνα, Έλλάς

Άπαγορεύεται ἡ ἔν ὅλῳ ἢ ἔν μέρει ἀνατύπωσις, ἀναδημοσίευσις
καί ἀναπαραγωγή τοῦ κειμένου ἢ τοῦ μουσικοῦ παραρτήματος τοῦ βιβλίου
ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τῶν ἐκδόσεων «Μελωδικό Καράβι».

Ρίζα τοῦ Ἰησοῦ, 17ος αἰ. Μουσεῖο Πούσκιν.

Tree of Jesse, 17th cent. Puskin Museum.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

«Χριστός ἐν Πόλει Βηθλεὲμ»	.5
Οἱ ὕμνοι καὶ ἡ μουσικὴ τῶν προεορτίων τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως	
Περιεχόμενο ψηφιακῶν δίσκων	.16
CD 1	.16
CD 2	.17
Ποιητικὸ κείμενο	.21
Ρωμαϊκὸ Σύνολο	.44

C O N T E N T S

«Christ in the City of Bethlehem»	.11
on the hymns and music of Forefeast of Christ's Nativity	
The Musical Contents	.18
CD 1	.18
CD 2	.19
Performed texts	.33
Romeiko Ensemble	.46

«Χριστός ἐν Πόλει Βηθλεὲμ»

Οἱ ὕμνοι καὶ ἡ μουσικὴ τῶν προεορτίων
τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως

Μιά νέα μουσικὴ παραγωγή προεορτίων ὕμνων τῶν Χριστουγέννων ἴσως προκαλεῖ ἐκπληξί σέ ὅσους εἶναι συνηθισμένοι σ' ἓνα συγκεκριμένο ρεπερτόριο χριστουγεννιάτικης ψαλτικῆς. Ἀφορμὴ γιὰ τὴν μουσικολογικὴ καὶ ψαλτικὴ ἔρευνα αὐτοῦ τοῦ διπλοῦ δίσκου στάθηκαν βασικά δύο γεγονότα: πρῶτον, οἱ λησμονημένες καὶ ἀνέκδοτες μουσικά καταβασίες Χριστός ἐν Πόλει καὶ δεύτερον, τὸ πολύπλοκο θέμα τοῦ Τυπικοῦ τῶν δύο Κυριακῶν πρό τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ ὕμνος Χριστός ἐν Πόλει, ποίημα ἀνωνύμου ποιητοῦ ἀκμάσαντος μᾶλλον κατὰ τὸ 120-130 αἰῶνα, ταξινομεῖται στό ποιητικὸ εἶδος τοῦ Κανόνος ἀπὸ ὕμνολογικῆς ἀπόψεως. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐννέα εἰρμούς τῶν ἀντιστοίχων βιβλικῶν ὠδῶν καὶ δέν γνωρίζουμε ἂν ἦταν ποτέ πλήρης Κανών. Στὴν παροῦσα μελέτη μας συμβουλευθήκαμε τέσσερις χειρογράφους κώδικες: Παρισίων Coislin. 220, Κρυπτοφέρρης Ε.γ.ΙΙ, Πάτμου ΥΟΓ', καὶ Πάτμου ΝΔ'. Παρότι τὰ βυζαντινά μουσικά χειρόγραφα εἰρμολόγια περιέχουν τοὺς εἰρμούς αὐτούς, τὰ ἔντυπα λειτουργικά καὶ μουσικά εἰρμολόγια τοὺς ἔχουν παραλείψει. Ἡ πρώτη χρονολογημένη ἔνδειξις τῶν εἰρμῶν (13ος αἰ.) βρίσκεται στό χειρόγραφο (μουσικὸ εἰρμολόγιο) Coislin. 220 f. 11v., μέ τίτλο “εις τα αγια χριστουγεννα, ηχος πρωτος” (sic) γραμμένο στὴν παλαιοβυζαντινὴ μουσικὴ σημειογραφία. Προηγοῦνται οἱ καταβασίες Χριστός Γεννᾶται καὶ Ἔσωσε Λαόν. Στό χειρόγραφο αὐτό καθὼς καὶ στό χειρόγραφο ΝΔ' τῆς Πάτμου ὁ κωδικογράφος μᾶς παραθέτει καὶ εἰρμό Β' ὠδῆς, στοιχεῖο τῆς πενθίμου περιόδου τῆς Μ. Σαρακοστῆς. Ἡ μόνη μας εἰκασία ὡς πρὸς τὴν χρῆσι τοῦ εἰρμοῦ αὐτοῦ εἶναι ἡ προεόρτιος πενθήμερη νηστεία τῶν Χριστουγέννων πού ὕμνολογικά μιμεῖται τὰ πένθιμα πρότυπα τῆς Μ. Ἑβδομάδος. Τὴν πρώτη ἀναφορὰ τῶν εἰρμῶν Χριστός ἐν Πόλει ὡς καταβασιῶν βρίσκουμε στόν κώδικα τῆς Κρυπτοφέρρης Ε.γ. ΙΙ. f. 7 v.: “ετερα καταβασια ψαλλομενη τη κυριακη προ χριστου γεννησεως” (sic) καθὼς καὶ στόν κώδικα ΝΔ' τῆς Πάτμου. Ἀπὸ ποιητικῆς ἀπόψεως ὁ ἀνώνυμος ποιητῆς προσπάθησε νά μιμηθεῖ τὴν δομὴ τῶν ἱαμβικῶν εἰρμῶν τῶν Χριστουγέννων - ἐκτός τῆς δευτέρας ὠδῆς, δάνειο μᾶλλον ἄλλου κανόνος -, χωρὶς νά καταφέρει νά συμμορφωθεῖ ἀπόλυτα μέ τοὺς κανόνες τῶν ἱαμβικῶν μέτρων¹. Συγκεκριμένα, οἱ εἰρμοὶ τῶν ὠδῶν Γ', Δ', Στ' καὶ Η' ἔχουν ἕξι στροφές ἀντὶ πέντε, δέν διατηροῦνται οἱ δώδεκα συλλαβές σέ κάθε στροφή τῶν εἰρμῶν (σέ σύνολο 44 ἱαμβικῶν στροφῶν οἱ 11 εἶναι πλημμελεῖς) καὶ δέν σχηματίζεται ἀκροστιχίδα ἀπὸ τὰ ἀρχικά γράμματα κάθε στροφῆς. Παρόλες τίς ποιητικὲς ἀτέλειες, οἱ καταβασίες αὐτές ἄρχισαν νά ψάλλονται μᾶλλον κατὰ τὴν μεταβατικὴ περίοδο διαμορφώσεως τοῦ Τυπικοῦ τῆς Κυριακῆς πρό Χριστοῦ Γεννήσεως. Ἀπὸ μουσικῆς ἀπόψεως, οἱ τέσσερις κώδικες, μέ μικρὲς ἀποκλίσεις τοῦ ἑνός ἀπὸ τὸν ἄλλο, τονίζουν εἰρμολογικά (συλλαβικά) τὸ κείμενο χρησιμοποιώντας μελωδικές φράσεις τοῦ πρώτου (ἔξω) ἤχου καθὼς καὶ τοῦ πλαγίου του, ἐνῶ συχνά τὸ μέλος ἐνδιατρίβει στόν ἅγια στιχηραρικά -π.χ. ὠδῆ δ' “καὶ δέους πλήρης”- γιὰ νά καταλήξει καὶ πάλι στὴν τονικὴ τοῦ ἔξω πρώτου. Ἡ λειτουργικὴ χρῆσι τῶν καταβασιῶν ἐπεκτείνεται καὶ στὴν μεταβυζαντινὴ ἐποχὴ· ὁ ἱερεὺς Βαλάσιος (ἀρχές 17ου αἰ.) μελοποιεῖ καλοφωνικά τὸν θ' εἰρμό “Χαίροις Πάναγνε Θεοδέγμον”, ὁ δὲ Πέτρος Μπερεκέτης (τέλη 17ου αἰ.) συνθέτει “ἐκ νέου” σέ πρῶτο (ἔσω) ἤχο (Λαύρα 1465) καὶ σύνθεση ἀργὴ συλλαβικὴ· συγκεκριμένα χρησιμοποιεῖ διπλάσιο ἢ κάποτε καὶ τριπλάσιο χρόνο ἀνά συλλαβὴ σέ σχέσι μέ τίς παλαιοβυζαντινὲς συνθέσεις, ἐνῶ τὰ μελικά τόξα τοῦ Μπερεκέτη ἔχουν σχέση “κατόπτρου” πρὸς τὰ ἀντίστοιχα παλαιοβυζαντινά. Ὅπου, δηλαδή, οἱ παλαιο-

ΕΙΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΧΥΝ ΤΕΝ Δ. Ω Δ Η Δ :

Χριστος βρωλει· ιη· θλβ· μ· ιρβ· φουρ· γι· ταη·
τημημοσ· α· απλα· γχοσ· και· μουρ· γτων·
φυσιμ· πυρο· θυμοσ· δ· α· τ· β· γ· η· γ· η· ι· σ· τημη· καρ·
διαμ· ασμ· α· μ· β· λ· α· δ· ο· μ· α· σ· ο· μ· β· η· τ· ο· δ· ε· α· π· ο· τ· η· φ· ο·
αιω· μα· σ· β· η· ο· ζ· ω· σ· γ· α· ρ· ο· β· ο· ζ· α· α· η· :-

Προσεχθουραμθ· και· ακουε· γη· και· χριστου· αμιν· υμει·
τομ· β· η· παρ· γ· α· μοι· σ· ει· λη· θ· β· η· τ· α· και· σειρ· ρ· α· σ· τ· ο· σ· η·
παι· σ· μα· τ· ω· η· κ· ι· ω· η· λ· υ· α· η· τ· α· :-

Είρημολόγιο Παρισίων Coislin. 220
Heirmologion Paris Coislin. 220

Εἰς τὰ ἅγια Χριστένα, ἄχος κε δ, ὡδή α.

Xριτος εν πολει ει Βη θε ε ε
εμ βρε ε φρε τει ται αι τιν η μων ως
ευσπλαχνος και δυνατων φυσι
ν προ θυ μως δευ τε τη η τε ε νει εις τη
καρδι α α σμα μελω δο ο ο ον α σ
ω με εν τω δεσποτη εις αι να α ας
ε εν δοξωσ ται δε ε δο ζα ραι

ὡδή β.

Wρο ο σε χε ε ε ε ε ρα νε και
αι α υς ε η η η η και χει ρο
ον α νυ μνει τον εν σπαρ τα νοις ει
λη η δει τα και σει ρα ας τ εν πται αι
σμα α των η μων λυ σαι τα

μεταγραφή Ἰωάννου Ἀρβανίτου καλλιγραφησις ὑπό Ἰω. Δημητρούλη.
transcription by Ioannes Arvanitis (calligraphy by I. Demetroulis)

βυζαντινές μελωδίες όδεύουν στό όξύ τετράχορδο οί αντίστοιχες του Μπερεκέτου βαδίζουν στό χαμηλό τετράχορδο. Έπιπλέον συμβαίνει τό έξής παράδοξο στους είρμούς πού μελοποιεί ό Μπερεκέτης: συνθέτει πάνω στους ίδιους είρμούς τών παλαιοβυζαντινών χειρογράφων, έκτός τής δ' ώδής όπου αντί του "Άμβακούμ τήν ένδοξόν σου παρουσίαν" δανείζεται τόν είρμό "Άκηκοώς ό Προφήτης Χριστέ". Ο είρμός αυτός ποιητικά δέν τηρεϊ κανέναν όρο του ίαμβικου μέτρου και δέν έντάσσεται στόν κύκλο τών ίαμβικών είρμών. Εύλογο παραμένει τό έρώτημα γιατί ό Μπερεκέτης χρησιμοποίησε διαφορετικό είρμό για τήν τετάρτη ώδή. Περαιτέρω έρευνα έδειξε ότι τό "Άκηκοώς ό Προφήτης" έχρησιμοποιείτο σαν είρμός τής δ' ώδής του κανόνος του Άντίπασχα "Άσωμεν πάντες λαοί τῷ έκ πικρᾶς" (Coislin. 220 f. 6, Κρυπτ. Ε. γ. II f. 13), μεταγενέστερα όμως αντικατεστάθη από τόν είρμό "Μέγα τό μυστήριο", πού στά παλαιοβυζαντινά είρμολόγια (Κρυπτ. Ε. γ. II, f. 301v.) έτονίζετο ως είρμός "έτέρας ακολουθίας" μέ ώδή α' "Άσωμεν τῷ Κυρίῳ ώδην έπινίκιον". Δέν ύπάρχει κάποια λειτουργική μετάθεσι του έκτοπισθέντος είρμου "Άμβακούμ τήν ένδοξόν σου" σέ άλλη ακολουθία από τήν έποχή του Μπερεκέτου μέχρι σήμερα. Μέ τήν είσαγωγή τής Νέας Αναλυτικής Μεθόδου (1814) και τήν χρήση της πλέον στά έντυπα ψαλτικά βιβλία, οί καταβασίες Χριστός έν Πόλει εξαφανίζονται τόσο από τά μουσικά είρμολόγια όσο και από τό μηναίο του Δεκεμβρίου και τίς σχετικές τυπικές διατάξεις. Όμως, τό έντυπο Είρμολόγιο, περιέχον τά κείμενα όλων τών είρμών (Βενετία 1853), κάνει ειδική μνεία τών καταβασιών Χριστός έν Πόλει στό τέλος τών είρμών του πρώτου ήχου παραθέτοντας σαν ώδή δ' τόν είρμό "Άκηκοώς ό Προφήτης", - μάλλον έπίδρασι από τήν σύνθεσι του Μπερεκέτου. Μνεία τών είρμών Χριστός έν Πόλει γίνεται και στό Είρμολόγιο του Σωφρονίου Εύστρατιάδου (1932) ό όποιος τούς αναδημοσιεύει από τό χργφ. Coislin. 220. Επίσης, ό Έμμ. Παντελάκης σημειώνει τίς μετρικές ατέλειες τών είρμών (περιοδικό Άθηνᾶ 1935 42: 35), ένῶ ό Εύλ. Κουρίλας σέ σχετικό άρθρο του προσπαθει νά ανακατασκευάσει τό πλημμελές μέτρο μερικῶν "ίαμβικῶν" στροφῶν (Νέα Σιών 1938 σελ. 53). Τέλος, στό άρθρο "Η σύγχυσις τών Τριῶν Πέτρων" του Γρ. Στάθη (Όξφόρδη 1970) παρατίθεται ή αρχή τών είρμών κάθε ώδής (κατά Μπερεκέτη). Η σύνθεσις του Μπερεκέτου μεταγράφηκε στην Νέα Αναλυτική Μέθοδο από τόν Γρηγόριο Πρωτοψάλτη (βιβλιοθήκη Ψάχου), και τυπώθηκε από τόν Γρ. Στάθη στην ακολουθία τής Τριθέκτης τών Χριστουγέννων (Άθήνα 2000). Παρουσιάζομε στόν δίσκο CD 2, track 7 σέ παγκόσμια πρώτη έκτέλεσι τίς ανέκδοτες παλαιοβυζαντινές συνθέσεις Χριστός έν Πόλει σέ μοναδική μεταγραφή πού έπέτυχε νά μεταφέρει αυθεντικά στή Νέα Μέθοδο ό προσφιλής καθηγητής και πρωτοψάλτης Ίωάννης Άρβανίτης².

Στά χειρόγραφα τής συλλογής Κονιδάρη - εύγενῶς παραχωρηθέντα ύπό του Γρ. Στάθη - ξεχωρίζουν δύο προεόρτιες καλοφωνικές συνθέσεις του Μπερεκέτου: *Τῶν Προπατόρων τό σύστημα* σέ ήχο γ' και *Δανιήλ άνήρ έπιθυμιῶν* σέ ήχο πλ. β', μέλη ανέκδοτα στην μέχρι τουδε ψαλτική βιβλιογραφία. Έρμηνεύομε στόν δίσκο CD 1, track 14, 15 τήν δεύτερη - κατόπιν κριτικής παραβολής τής αντίστοιχου μεταγραφῆς του Χουρμουζίου παραχωρηθείσης ύπό του φιλτάτου έρευνητου και πρωτοψάλτου κ. Χαρ. Καρακατσάνη - τό κείμενο τής όποιας ψάλλεται ως δοξαστικό του έσπερινου τής Κυριακῆς πρό Χριστου Γεννήσεως. Ο Μπερεκέτης έξαντλει στην σύνθεσί του αυτή τίς χρωματικές μελωδικές γραμμές του παπαδικου πλαγίου β' (νενανῶ) συνδυάζοντάς τες, ανάλογα μέ τό κείμενο, μέ διατονικές μετατροπίες στους τέταρτο (άγια) και έξω πρώτο (άνανες) ήχους. Άκόμα, στην φράση "Σέ τόν έκ Παρθένου σαρκωθέντα" ή μελωδία ένδιατρίβει στά μελωδικά τόξα του πλαγιάζοντος νενανῶ προσπαθώντας νά ύποβάλει τόν ακροατή στό άνερμήνευτο τής Θείας Σαρκώσεως. Στο τέλος του κειμένου τό παπαδικό μάθημα συνεχίζει (track 15) μέ κράτημα *τεριρέμ*, χαρακτηριστικό γνώρισμα τής καλοφωνικής ιδιοσυγκρασίας του Μπερεκέτου. Ο Μπερεκέτης, σέ αντίθεσι μέ τά κρατήματα τών Κοινωνικῶν του, συνθέτει "νέες" μουσικές φράσεις για τά κρατήματα τών παπαδικῶν μαθημάτων του, ακόμα και άν είναι του ιδίου ήχου. Τό κράτημα ένδιατρίβει στά τετράχορδα τών άγια και άνανες ήχων

μέ αλληπάλληλες έναλλαγές μεταξύ τους πού γλυκαίνουν τό μέλος. Τέλος, τό παπαδικό μάθημα καταλήγει μέ επανάληψι τῆς τελευταίας φράσεως τοῦ δοξαστικοῦ καί σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἀπό τό υπόλοιπο ρεπερτόριο ξεχωρίζουν ἡ ἄγνωστη σύνθεσι τοῦ προεορτίου στιχηροῦ “Ἡσαΐα χόρευε” (CD 1, track 5) σέ ἦχο δ΄ στιχηραρικό, μέλος τοῦ Θεμιστοκλέους Γεωργιάδου. Ὁ Γεωργιάδης (†1938), ἀπό τούς τελευταίους μεγάλους συνθέτες τοῦ 20ου αἰῶνα, δεξιοτεχνεῖ τήν φράση “πυρὶ μὴ καίεσθαι” μέσα ἀπό “πυκνά” χρωματικά ἡμιτόνια τῶν χροῶν κλιτοῦ καί ζυγοῦ· τό μέλος παραμένει ἄγνωστο καθότι τό “Νέον Δοξαστάριον” τοῦ Γεωργιάδου τυπώθηκε ἅπαξ τό 1934 καί ἔκτοτε ἔχει ἐξαντληθεῖ. Τέλος, στό στιχηρό “Σπήλαιον εὐτρεπίζου” (CD 1, track 7) ἐρμηνεύσαμε τίς μουσικές φράσεις “πῶς ἐνεσπάρης μοι” καί “ἢ πῶς μοι ἐνεφύης” δανειζόμενοι τίς ἀντίστοιχες μουσικές φράσεις τοῦ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος καί Θεμ. Γεωργιάδου.

Κρίνεται ἀναγκαῖο ἐδῶ νά διευκρινίσουμε, ἰδιαίτερα στόν ἔλληνα ἀκροατή, γιατί τό παρόν ἡχητικό ἀποτέλεσμα τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ δίσκου δίνεται ἀπό τό μικτό ψαλτικό σύνολο “Ρωμαίικο”. Τό “Ρωμαίικο” ἰδρύθηκε στήν δεκαετία τοῦ 1990 στήν Φιλαδέλφεια (ΗΠΑ) μέσα ἀπό τήν ἐπιτακτική αἴσθησι τῆς ἀνάγκης ἐπιστροφῆς τῆς ἑλληνοαμερικανικῆς ἐκκλησίας στήν ψαλτική-λειτουργική παράδοσι. Δεδομένου τοῦ κατεστημένου τῶν μικτῶν πολυφωνικῶν χορωδιῶν καί κάτω ἀπό τήν πίεσι τῶν εὐρωπαϊστῶν ὅτι ἡ ψαλτική δέν μαθαίνεται ἀπό γυναῖκες, ἀποφασίσαμε νά διευρύνουμε τό κλασσικό ἀνδρικό ψαλτικό σχῆμα καί μέ γυναῖκες ὄχι χάριν καινοτομίας, ἀλλά σάν θετική προσφορά στήν ἀλλαγὴ στάσεως καί νοοτροπίας τῶν ὁμογενῶν.

Ὡς ἐπιμελητής τῆς ὅλης παραγωγῆς τοῦ “Βηθλεὲμ Ἐτοιμάζου” θά ἤθελα νά ἐκφράσω τίς θερμές μου εὐχαριστίες πρὸς ὅλους ἐκείνους πού συνέβαλαν στήν πραγμάτωσή της. Στόν φίλο καί δάσκαλό μου στά παλαιογραφικά κ. Ἰωάννη Ἀρβανίτη γιά τήν ἐκχώρησι τῶν μεταγραφῶν τῶν ἀνεκδότων καταβασιῶν, στόν κ. Ἰωάννη Φουντούλη γιά τήν παροχὴ χρησίμων βιβλιογραφικῶν δεδομένων καί ἀντιγράφων ἀγιορειτικῶν μουσικῶν κωδίκων, στόν κ. Θεοχάρη Δετοράκη γιά τήν βοήθειά του στίς λειτουργικές ἀπορίες μου, στόν προσφιλῆ κ. Χαράλαμπο Καρακατσάνη γιά τήν παραχώρησι τῶν καταβασιῶν Μπερεκέτου στήν παλαιὰ μουσική γραφὴ στόν βιβλιοθηκάριο τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντίνης κ. Ἀρίσταρχον γιά τήν εὐγενῆ παραχώρησι βιβλιογραφικῶν ἀρχείων, στόν κ. Ἰωάννη Δημητρούλη γιά τήν καλλιγράφησι τῶν μουσικῶν κειμένων. Ἐπιπλέον, σ’ ὅλους τούς συνεργάτες - χορωδούς τοῦ Ρωμαίικου Συνόλου πού ἀφιέρωσαν ἄοκνα ὧρες γιά τήν ἐκπαίδευσι καί προετοιμασία τῶν ἠχογραφήσεων αὐτῶν. Ἀκόμα, στόν κ. Δημήτρη Μιχόπουλο γιά τήν τεχνική του συμβολὴ στήν ἀρτιώτερη λήψη τοῦ ἦχου καί τήν τελικὴ προετοιμασία τῶν δίσκων καθὼς καί στόν ὁμαιμόν μου Κωνσταντῖνο Μπιλάλη γιά τίς ἀτέλειωτες ὧρες ἐργασίας στήν ἡχητικὴ ἐπεξεργασία τοῦ ἠχογραφεθέντος ὑλικοῦ. Τέλος, εὐχαριστῶ τό προσωπικό τῶν ἐκδόσεων “Λυχνία” γιά τήν φιλότεχνη καί καλαίσθητη σχεδίασι τοῦ βιβλίου καθὼς καί γιά τήν ἄρτια ἐκτύπωση τῆς ὅλης παραγωγῆς.

*Ἐρρώσθε οἱ ἀναγινώσκοντες καί εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ·
καὶ εἴ τι ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ σφαλερόν εὐρήσετε,
διορθώσαντες συγχωρήσατε.*

Δρ. Γιώργος Μπιλάλης

1. Ὁ ἰαμβικός εἰρμός ἀποτελεῖται ἀπὸ α. πέντε στροφές, β. ἡ κάθε στροφή ἀπὸ δώδεκα συλλαβές μέ τονιζομένη πάντα τήν ἐνδεκάτη, γ. οἱ συλλαβές τῆς κάθε στροφῆς τέμνονται σύμφωνα μέ τόν κανόνα 5+7 συλλαβές ἢ/καί ἀντιστρόφως, καί δ. τό ἀρχικό γράμμα κάθε στροφῆς ὄλων τῶν εἰρμῶν ἀποτελεῖ ἀκροστιχίδα.

2. Τά πρῶτα ἐντυπα μουσικά βιβλία πού τυπώθησαν ἀπὸ τό 1820-50 στήν Κωνσταντινούπολι περιέχουν τίς μεταγραφές ἀπὸ τήν παλαιὰ μουσική γραφὴ στή Νέα Ἀναλυτικὴ Μέθοδο τῶν ἐφευρετῶν της Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος καὶ Γρηγορίου Πρωτοφάλλτου. Ὁ κ. Ἰωάννης Ἀρβανίτης μετὰ μακρόχρονη κοπιώδη ἔρευνα στό σύστημα τῆς μεταγραφῆς ἔρχεται ὡς σύγχρονος “Χουρμούζιος” νά συνεχίσει τό ἔργο τῶν ὡς ἄνω ἐφευρετῶν τῆς Νέας Μεθόδου. Εἶθε ὁ Κύριος νά τόν στερεώνει στό μακρόπνοο ἔργο του.

General Editor: Yiorgos P. Bilalis

Designer: Alexandros Karavanis

Printing: Lychnia Press, Athens, GR

R O M E I K O E n s e m b l e

Director: Yiorgos Bilalis

Soloists: Konstantinos Bilalis, Yiorgos Bilalis, Maria Burdis, Lazaros Karandreas, Constantine Kokenes, Stelios Kontakiotis, Alexandros Korizis, Stratos Koudounelis, Theodore Lekkas, Pelina Leontiadou, Sara Peno, Thodora Varsou.

Ison: George N. Bilalis, Demetris Kroustalakis, Panagiotis Mathos, Tasos Fakinos.

Recording: Studio SIERRA

Editing - Mastering: Dimitris Michopoulos, Konstantinos Bilalis

Music copyright © 2002 Romeiko Ensemble, USA

Published in 2002 by Melodiko Karavi, Athens, GR

All rights reserved. No part of the contents of this book may be reproduced without the written permission of the publisher

Printed and bound in Greece

«Christ in the City of Bethlehem»

on the hymns and music of Forefeast of Christ's Nativity

A new musical production of forefeastal hymns of Christ's Nativity may cause surprise to those who are accustomed to a given repertory of Christmas chant. The present musicological analysis of this double CD was prompted first, by the forgotten and until now unpublished Katabasiae *Christ in the City of Bethlehem*, and second by the perplexed theme of the Typikon of the two Sundays before the Nativity.

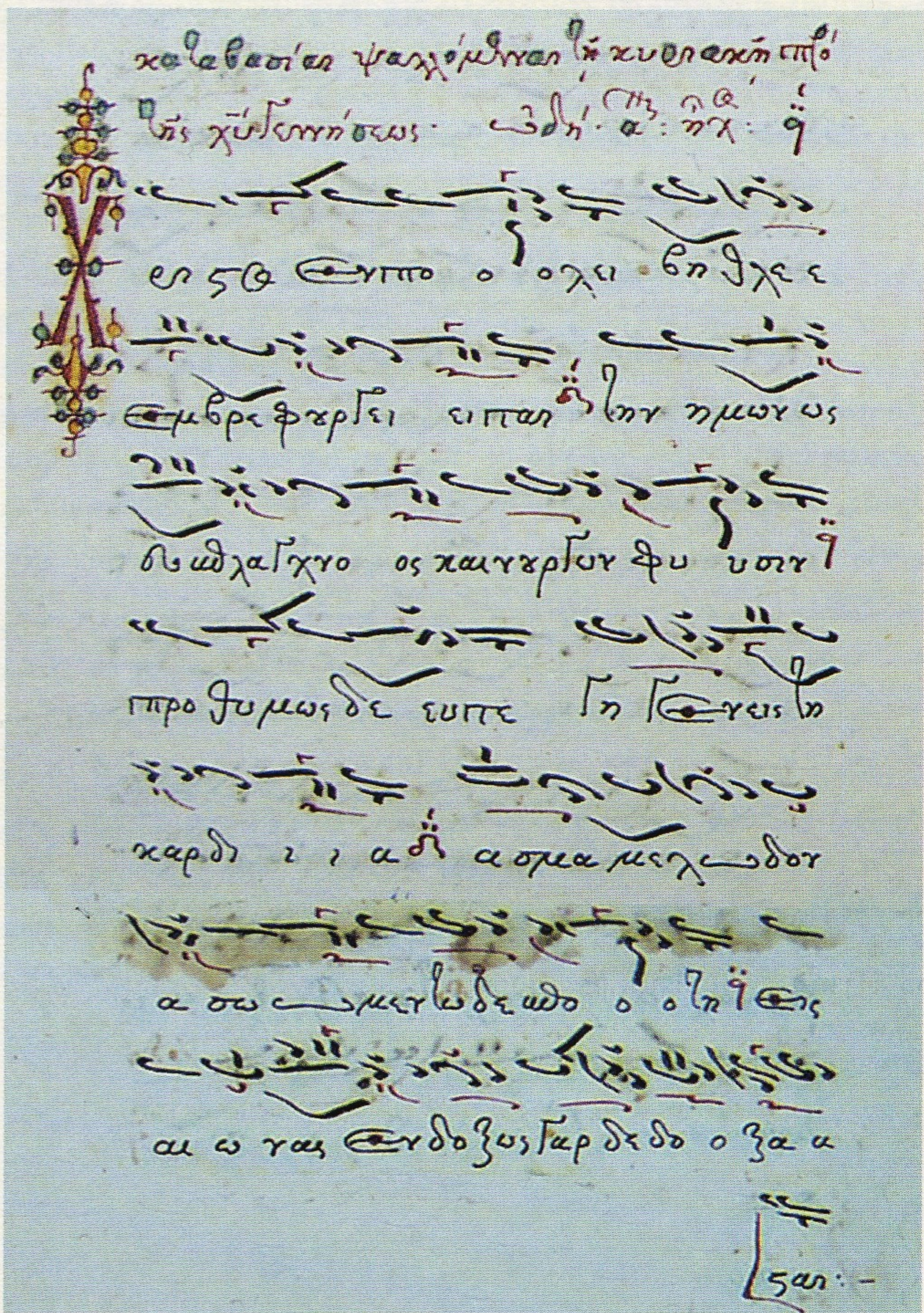
The hymn *Χριστὸς ἐν πόλει Βηθλεέμ* (*Christ in the City of Bethlehem*), a composition of an anonymous poet presumed active between the 12th and 13th centuries, belongs to the hymnological genre called Canon. The hymn comprises nine troparia, *heirmoi*, corresponding with the respective biblical nine Odes, but we do not know whether it was ever a complete Canon. In our research we examined four manuscripts: Paris Coislin. 220, Cryptense E. γ. II, Patmos ΝΔ' and Patmos ΥΟΓ'. Although these *heirmoi* exist in the byzantine musical manuscripts, they have been omitted in the printed liturgical and musical *Heirmologia*. We find the first evidence of those *heirmoi* in the manuscript Paris Coislin. 220 (13th cent.) with the title “εις τα αγια χριστουγεννα ηχος πρωτος” (sic) and notated in the old-byzantine notation. The katabasiae of Christ's Nativity *Χριστὸς γεννᾶται* and Ἐσωσε λαὸν precede our *heirmoi*. In the same manuscript as well as in the Patmos ΝΔ' we find a *heirmos* for Ode II, which is a characteristic of Great Lent. The liturgical usage of this *heirmos* is unclear, but is believed to be meant for the forefeastal five-day fast of Christ's Nativity, during which hymns had been introduced mimicking the melodies and patterns of Holy Week. The first evidence of the *heirmoi* *Χριστὸς ἐν πόλει* that shows that they were used as Katabasiae on the Sunday before Christmas is given in the *Heirmologium* Cryptense E. γ. II and Patmos ΝΔ'. From a poetic standpoint, the anonymous poet tried to mimic the structure of the iambic *heirmoi* of Christmas without being able to comply perfectly with the rules of those iambic measures¹. Specifically, the *heirmoi* of Ode III, IV, VI and VIII have six strophes (verses) rather than five, some of the strophes contain more or less syllables than the rule of twelve (11 out of 44 strophes in total are not perfectly metered) and there is no formation of an acrostic from the initial letters of each strophe. Although the text of those *heirmoi* was not perfect, they were established as the Katabasiae chanted on Sunday before Christmas during the late byzantine period. From a musical standpoint, the *Χριστὸς ἐν πόλει* *heirmoi* are set to music in *heirmologic* style (one musical note per syllable) on all four manuscripts examined, which exhibit minor melodic variations between each other. The music works on the tetrachord of first high (*ananes*) mode as well as the one of its plagal, whereas it sometimes cadences more elaborately on fourth mode (i.e. Ode IV *καὶ δέους πλήρης*) before returning to the tonic. The liturgical usage of the Katabasiae *Χριστὸς ἐν πόλει* was probably extended into the post-byzantine era; the priest Balasios (first half of 17th cent.) composed the *heirmos* of Ode IX in papadic style and Petros Bereketis (second half, 17th cent.) set all of the above *heirmoi* to music using totally new melodies. In a comparison with Bereketis and the old-byzantine compositions, the ratio of syllabic duration tends to remain consistently 2:1, whereas the two melodies appear in direct contrast, as if almost an exact mirror image. While Bereketis wrote his music a **peculiar** thing happened; he

did not use the same text for Ode IV. Instead, he used a different heirmos, namely Ἀκηκοῶς ὁ Προφήτης which, according to the byzantine manuscripts, was chanted as Ode IV of the Katabasiae of Thomas' Sunday Ἄσωμεν πάντες λαοὶ. There is no liturgical usage of the heirmos Ode IV Ἀμβακοῦμ τὴν ἔνδοξόν σου in any other service since Bereketis' time. Early in the 19th century, the Katabasiae Χριστὸς ἐν πόλει are omitted from the printed music books and the December Menaion, but the Venice Heirmologion (1853) includes the Bereketis' text whereas the Heirmologion of Efstratiades (1932) contains the Coislin. 220 text. Finally, Gr. Stathes published the *initia* of Bereketis' heirmoi in his article Ἡ σύγχυσις τῶν τριῶν Πέτρων (Oxford, 1970). The Bereketis heirmoi were transcribed in the New Analytical notation by Gregorios Protopsaltes (Psachos library) and were published by Gr. Stathes in the service of the Terce-Sexte Canonical Hours for Christmas Eve. We present on CD 2, track 7 a **world premiere** of the unpublished Katabasiae Χριστὸς ἐν πόλει from the unique transcription of our beloved teacher and cantor Ioannes Arvanites². The heirmoi Χριστὸς ἐν πόλει from the Coislin. 220 old-byzantine notation and Arvanites' transcription in the New Method are cited in the musical appendix.

Our research in the manuscripts of Konidares' collection - borrowed kindly from my mentor Gr. Stathes - revealed two forefestal papadic compositions of Bereketis: *Τῶν Προπατόρων τὸ σύστημα* in mode III and *Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν* in mode plagal II, both of which appear as unpublished in modern chant bibliography. We perform (CD 1, tracks 14, 15) the latter, whose text serves as the *Gloria troparion* at Vespers on the Sunday before Christmas. We deeply thank the protopsaltes Char. Karakatsanis for his kind help to edit our text according to Chourmouziotis' transcription from his personal collection. Bereketis has phrased this composition with papadic formulas of chromatic plagal II (*nenano*) combined with diatonic transitions in modes IV and I. Moreover, he composed a long formula, a fourth down from the mode *nenano*, for the phrase “Σὲ τὸν ἐκ Παρθένου σαρκωθέντα” trying to convey to the listener an insight, as it were, into the ineffable mystery of the Divine Incarnation. At the end of the text, Bereketis continues with a *terirem*, a normal practice of his kalophonic style. But unlike his Communion Hymn compositions, Bereketis now writes a new *terirem* for each papadic lesson, even if there is a previous one in the same mode. The present *terirem* constantly alternates the tetrachords of fourth (*hagia*) and first (*ananes*) modes, which results in rich melodic sweetness. After the *terirem* the melody concludes with the last phrase *καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν*.

Of the rest of the repertory performed in this double CD, two particular tracks are worth mentioning: 1. the sticheron “Ἡσαΐα χόρευε” (CD 1, track 5) composed by Themistocles Georgiades. Georgiades, one of the last composers of the 20th century, embellishes the phrase “πυρὶ μὴ καίεσθαι” with chromatic half-tones of the respective chroas kliton and zygos. This composition was published in his “New Doxastarion” (Salonica, 1934) which was sold out instantly and thus remains unknown to our colleagues. 2. the sticheron “Σπήλαιον εὐτρεπίζου” (CD 1, track 7) composed by Petros Lampadarios. We borrowed the more artistic phrases from the respective compositions of Chourmouziotis and Th. Georgiades on the words “πῶς ἐνεσπάρης μοι” and “ἢ πῶς μοι ἐνεφύης”.

We owe an explanation, especially to the Greek listener, regarding our choice of a mixed voice monophonic (*a cappella*) choir to perform this double CD. The Romeiko Ensemble was founded in the 1990s in Philadelphia (USA) in a climate

Καταβασίαι Πέτρου Μπερεκέτου, παλαιά μουσική γραφή (χορφ. συλλογῆς Χαρ. Καρακατσάνη)

Katabasiai by Petros Bereketis in old musical notation (manuscript collection Char. Karakatsanis)

Ἐ' Ἰαμβιῶν Καταβασίαι, ἀνωλύτως φερόμεναι, ψαλλόμεναι
 τῇ Κυριακῇ τῆς πρό Χριστοῦ τελευτήσεως το μέλος ἀρτο-
 εἰρηολογικόν παρά υἱοῦ Πέτρος τῆς ἡπηρευμένη, ἢ ἐξήγησις
 παρά υἱοῦ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ ἡ. Ἐπιση-
 σίας:

Ὡς αἰ, ἦχος ζ' πα

Χριστος ἐν πο ο ο ο λει βη η θλε ε
 ε εμ βρε φουε τει ει ει τα τη η
 μων ως ευ σπλα γχο ος και του κε ταν φυ υ
 υ υ σφ προ θυ μως δε ευ τε φι τε ε ρει εις
 τη να αρ δι ι ι α ασμα με ε λω
 δογ α α α σω ω με τω ω δε ε ε σπο ο ο
 ο τη εις αι ω νας ε εν δο ο ο ζως
 τα α α α α αρ δε ε δο ο ο ο ο ζα α α
 α στα

Καταβασίαι Πέτρου Μπερεκέτου, Νέα Αναλυτική μουσική γραφή καλλιγράφησις ὑπό Ἰω. Δημητρούλη.
 Katabasiai by Petros Bereketis in New Analytical notation (calligraphy by I. Demetroulis)

of pressing need for the Greek-American church to return to traditional chant music. Given that mixed polyphonic choirs with organs were well established in America and in order to answer criticism by proponents of western music that women cannot learn byzantine chant, we reached the decision to broaden the scope of byzantine chant beyond the classic all-male chorus so as to include women. This was not done for the sake of innovation, but rather as a positive contribution towards helping the Greek-Orthodox abroad reconsider their position and become more open-minded.

My thanks are due to many people from both sides of the Atlantic who have contributed one way or another to the realization of this new project, *From Adam unto Joseph*; namely, to Mr. Ioannes Arvanites, my teacher and friend, for granting us permission to use his transcriptions on old-byzantine notation, to Mr. Charalambos Karakatsanis for granting permission to publish the Bereketis katabasiae from his personal manuscript collection, to Mr. Ioannes Demetroulis, calligrapher, to Mrs. Martine Flynn for making the arrangements with the National Library of Paris to send us the Coislin. manuscript on time. For much help and advice I am also grateful to Mr. Ioannes Fountoules and Mr. Theocharis Detorakis. To the members of Romeiko Ensemble who dedicated their free time to learn and perform this recording project. Further, to Mr. Demetris Michopoulos for his technical expertise on sound recordings; to my brother, Konstantinos Bilalis, for the endless hours spent for the editing and mixing of the recorded material. Finally, I owe a great debt to the "Lychnia" printing company for the artistic and elegant design of this book as well as the perfect printing of the whole production.

*May the reader be well
and pray for me;
and if any error be found in this book,
Pray, correct it and forgive me.*

Dr. Yiorgos Bilalis, B.A., Ph. C.
Doctorate Candidate, Athens University

---

1. The iambic heirmos is composed a. of five strophes (verses) per heirmos, b. each strophe containing twelve syllables, accentuated on the eleventh, c. the syllables of each strophe are divided according to the rule of 5 + 7 syllables and/or the reverse (7+5) and d. the first letters of each strophe make up an acrostic.

2. The first printed books of byzantine chant published in 1820-1850 in Istanbul contain transcriptions from the old notation into the New Analytic Method by its founders Chourmouzios Chartophylax and Gregorios Protopsaltis. Mr. Ioannes Arvanitis, after long and laborious research, has achieved in our days to continue the work of the above mentioned founders of the New Method, thus proving himself a contemporary "Chourmouzios." May the Lord strengthen his far-reaching efforts.

Περιεχόμενα ψηφιακών δίσκων*

CD 1

1. Τῶν Γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ, ἦχος πλ. δ', Πέτρου Ἐφεσίου	1.26
2. Προεορτάσωμεν λαοὶ Χριστοῦ τὰ Γενέθλια, ἦχος α', Στεφάνου Λαμπαδαρίου	2.23
3. Βηθλεέμ γῆ Ἰούδα - Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ἦχος β', Στεφάνου Λαμπαδαρίου	2.24
4. Ἰωσήφ, εἶπέ ἡμῖν, ἦχος γ', Κωνσταντίνου Πρωτοψάλτου, <u>μονοφωνάρης: Στ. Κοντακιώτης</u>	2.48
5. Ἡσαΐα χόρευε, λόγον Θεοῦ, ἦχος δ', Θεμιστοκλέους Γεωργιάδου	2.37
6. Μὴ στύγναζε Ἰωσήφ, ἦχος πλ. α', Στεφάνου Λαμπαδαρίου	2.04
7. Σπήλαιον εὐτρεπίζου, ἦχος πλ. β', Στεφάνου Λαμπαδαρίου, <u>μονοφωνάρης: Γ. Π. Μπιλάλης</u>	3.30
8. Δεῦτε ἅπαντες πιστῶς πανηγυρίσωμεν, ἦχος βαρῦς, Πέτρου Φιλανθίδου	5.58
9. Ἐν Βηθλεέμ γεννᾶται, ἦχος πλ. δ', Στεφάνου Λαμπαδαρίου	3.45
10. Τάδε λέγει Κύριος - Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, Προφητεῖαι, <u>ἀναγνώστης: Π. Μάθος</u>	1.36
11. Βολίδες ἀστράπτοντες, ἦχος α', Στεφάνου Λαμπαδαρίου, <u>ψάλτης: Κων. Μπιλάλης</u>	1.41
12. Χαίρετε Προφῆται τίμιοι, ἦχος β', Θεμιστοκλέους Γεωργιάδου, <u>ψάλτης: Κων. Μπιλάλης</u>	3.22
13. Ἴδου καιρὸς ἤγγικε, ἦχος β', Θεμιστοκλέους Γεωργιάδου	2.27
14. Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, καλοφωνικόν μάθημα, ἦχος πλ. β', Πέτρου Μπερεκέτου	15.40
15. Τεριρέμ - Καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἦχος πλ. β', Πέτρου Μπερεκέτου	8.16

* Σέ ὅλα τά tracks ψάλλει τό μεικτό φαλτικό σύνολο ΡΩΜΑΙΪΚΟ ἐκτός ἀπό τά tracks 8, 14, 15 (CD 1) ὅπου ἐρμηνεύονται οἱ συνθέσεις ἀπό τό ἀνδρικό σχῆμα.

CD 2

1. <i>Αὐλῶν Ποιμενικῶν</i> , ἦχος πλ. δ', Αὐτόμελον	1.06
2. Ἐκλογή προεορτίων κανόνων εἰς 8 ἦχους, Προσόμοια εἰρμῶν	8.47
3. Ἡ Παρθένος σήμερον, ἦχος πλ. δ' - Ἱεραὶ προφητῶν ρήσεις Αὐτόμελον κοντάκιον - Οἶκος	2.04
4. Χειρόγραφον εἰκόνα, ἦχος πλ. β' - Ἐκτεινόν σου τὴν χεῖρα Αὐτόμελον κοντάκιον - Οἶκος	2.04
5. <i>Εὐφραίνου Βηθλεέμ</i> , ἦχος α' - <i>Τῆς σῆς Παρθένε</i> κυήσεως Προσόμοιον κοντάκιον - Οἶκος	1.54
6. <i>Τῆ Κ' Δεκεμβρίου</i> - <i>Τῆ Κυριακῆ</i> πρό Χριστοῦ Συναξάριον, ἀναγνώστης: Π. Μάθος	1.53
7. <i>Χριστὸς ἐν πόλει Βηθλεέμ</i> , καταβασίαι, ἦχος α', Παλαιοβυζαντινὸν μέλος, ἀνέκδοτον	6.27
8. <i>Ἐτοιμάζου Βηθλεέμ</i> , ἦχος γ' - <i>Πιστοὶ τὰ προεόρτια</i> , ἦχος β', <i>Ἐξαποστειλάρια προεόρτια</i> , <u>φάλλουν: Στ. Κοντακιώτης, Γ. Π. Μπιλάλης, Κ. Μπιλάλης</u>	3.35
9. <i>Ἀνίσχει ὁ ἀστὴρ</i> , προεόρτια στιχηρά, ἦχος πλ. β', Πέτρου Ἐφεσίου, <u>φάλλουν: Στ. Κοντακιώτης, Γ. Π. Μπιλάλης, Κ. Μπιλάλης</u> <i>Ἐγγίζει ὁ Χριστὸς - Ζῆλός τε καὶ πῦρ</i> , ἦχος πλ. β', Πέτρου Λαμπαδαρίου <u>φάλλουν: Στ. Κοντακιώτης, Γ. Π. Μπιλάλης, Κ. Μπιλάλης</u>	7.31
10. <i>ᾠφθη ἡ ἀπ' αἰῶνος ἐν γῆ</i> , ἦχος πλ. α', Πέτρου Ἐφεσίου	1.39
11. <i>Τῶν νομικῶν διδαγμάτων</i> , ἦχος πλ. δ', Γεωργίου Β' Ραιδεστηνοῦ	5.10
12. <i>Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως</i> , ἦχος β' - <i>Ἐτοιμάζου Βηθλεέμ</i> , ἦχος δ', <i>Ἀπολυτίκια</i> , <u>φάλλουν: Στ. Κοντακιώτης, Γ. Π. Μπιλάλης, Κ. Μπιλάλης</u>	2.28
13. <i>Χριστὸς ἐν πόλει Βηθλεέμ</i> , καταβασίαι, ἦχος α' Πέτρου Μπερεκέτου	6.33

The Musical Contents*

CD 1

1. *As we the faithful observe*, mode pl. IV,
Petros Ephesios 1.26
2. *Let us celebrate*, mode I,
Stephanos Lampadarios 2.23
3. *O Bethlehem in the land - O house of Ephratha*, mode II,
Stephanos Lampadarios 2.24
4. *Tell us, O Joseph*, mode III,
Konstantinos Protopsaltes, soloist: Stelios Kontakiotis 2.48
5. *Dance, O Esaias*, mode IV,
Themistokles Georgiades 2.37
6. *Be not downcast, O Joseph*, mode pl. I,
Stephanos Lampadarios 2.04
7. *Make ready, O cave*, mode pl. II,
Stephanos Lampadarios, soloist: Yiorgos Bilalis 3.30
8. *Come, with faith*, mode barys,
Petros Philanthides 5.58
9. *In Bethlehem*, mode pl. IV,
Stephanos Lampadarios 3.45
10. *The Lord said the following - For a child is born to us*
Prophecies, reader: P. Mathos 1.36
11. *Shining with the lightning-flashes*, mode I,
Stephanos Lampadarios, cantor: Kon. Bilalis 1.41
12. *Rejoice, O honourable Prophets*, mode II,
Themistokles Georgiades, cantor: Kon. Bilalis 3.22
13. *Behold, the time of salvation*, mode II,
Themistokles Georgiades 2.27
14. *When Daniel, the man of desires*, papadic lesson, mode pl. II,
Petros Bereketis 15.40
15. *Terirem, kratema, And Savior of our souls*, mode pl. II,
Petros Bereketis 8.16

* All music is performed by the mixed vocal ensemble ROMEIKO, except on tracks 8, 14, 15 (CD 1) where the male members perform due to historical performance reasons.

CD 2

1. <i>The song the shepherds played</i> , mode pl. IV, Automelon	1.06
2. A selection of forefestal canons in the eight modes Prosomoia of heirmoi	8.47
3. <i>On this day the Virgin cometh</i> , mode III - <i>The Prophet's sacred oracles</i> Kontakion - Oikos	2.04
4. <i>A hand-wrought image</i> , mode pl. II - <i>Stretch forth Thy hand</i> Kontakion - Oikos	2.04
5. <i>O Bethlehem, rejoice</i> , mode I - <i>Beholding the splendour</i> kontakion - Oikos	1.54
6. <i>On December 20 - On Sunday before Christ's Nativity</i> Synaxarion, <u>Reader: P. Mathos</u>	1.53
7. <i>In the town of Bethlehem</i> , katabasiae, mode I, Old byzantine melody, unpublished	6.27
8. <i>Make thou ready, Bethlehem</i> , mode III - <i>Before the Lord's Nativity</i> , mode II, Forefestal Exaposteilaria <u>Soloists: K. Bilalis, Y. Bilalis, St. Kontakiotis</u>	3.35
9. Forefestal praises stichera, mode pl. II, Petros Ephesios, <u>Soloists: K. Bilalis, Y. Bilalis, St. Kontakiotis</u> <i>Christ is now at hand - Righteous zeal and fire</i> , mode pl. II, Petros Lampadarios <u>Soloists: K. Bilalis, Y. Bilalis, St. Kontakiotis</u>	7.31
10. <i>Lo, now she hath appeared</i> , mode pl. I , Petros Ephesios	1.39
11. <i>The collection of the Law's</i> , mode pl. IV, George II of Raideustos	5.10
12. <i>Great are the achievements of faith</i> , mode II - <i>Be thou ready, Bethlehem</i> , mode IV, Apolytikia <u>Soloists: K. Bilalis, Y. Bilalis, St. Kontakiotis</u>	2.28
13. <i>In the town of Bethlehem</i> , katabasiae, mode I, Petros Bereketis	6.33

Τό ταξίδι στην Βηθλεέμ, 14ος αί. μωσαϊκό έξωνάρθηκος,
Μονή τῆς Χώρας, Κωνσταντινούπολις.

The journey to Bethlehem. 14th century. Mosaic in a lunette.

Outer narthex. Kahrieh djami, Constantinople.

Ποιητικό κείμενο

CD 1

1

Ἦχος πλ. δ'.

Τῶν Γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ τὰ προεόρτια, ἐπιτελοῦντες οἱ πιστοὶ πανηγυρίσωμεν, καὶ ἀξίως ἅπαντες προῦπαντήσωμεν, ὡς Μάγοι δωροφοροῦντες τὰς ἀρετάς, καὶ ἄδοντες τῶν Ἀγγέλων ἄσμα καινόν, τῷ ἐκ Κόρης θεόπαιδος, ἐν Βηθλεὲμ ἄνευ σποράς, τικτομένῳ Θεῷ ἡμῶν, ὃν δοξάζει τὰ σύμπαντα.

(προεόρτιον μεσῶδιον κάθισμα 12, 22, 24 Δεκεμβρίου· αὐτόμελον: τὸ προσταχθὲν μυστικῶς)

2

Ἦχος α'. Ανατολίου.

Προεορτάσωμεν λαοί, Χριστοῦ τὰ Γενέθλια, καὶ τὸν νοῦν ἐπάραντες, ἐπὶ τὴν Βηθλεὲμ ἀναχθῶμεν τῇ διανοίᾳ, καὶ κατίδωμεν ἐν τῷ Σπηλαίῳ μέγα μυστήριον· ἦνοικται γὰρ ἡ Ἐδέμ, ἐκ Παρθένου ἀγνῆς Θεοῦ προερχομένου, τέλειος ὑπάρχων ὁ αὐτός, ἐν Θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι· διὸ κράξωμεν: Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ Πατὴρ ὁ Ἄναρχος· Ἅγιος Ἴσχυρός, ὁ Υἱὸς ὁ σαρκωθεὶς· Ἅγιος Ἀθάνατος, τὸ παράκλητον Πνεῦμα· Τριάς Ἁγία δόξα σοι.

(ιδιόμελον· στιχηρὸν ἑσπερινοῦ 20 Δεκεμβρίου, στιχηρὸν ἀποστίχων ἑσπερινοῦ 24 Δεκεμβρίου)

3

Ἦχος β'. Κυπριανοῦ.

Στίχ. Ὁ Θεὸς ἀπὸ Θαμᾶν ἤξει καὶ ὁ Ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου δασέος (Αββ 3: 3)

Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, τό κατὰ σάρκα πολίτευμα, φαιδρῶς εὐτρέπισον τὸ θεῖον Σπήλαιον, ἐν ᾧ Θεὸς σαρκὶ τίκτεται, ἐξ ἀπειράνδρου Ἁγίας Παρθένου, εἰς τὸ σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

(ιδιόμελον· στιχηρὸν ἀποστίχων ἑσπερινοῦ 20 Δεκεμβρίου, καὶ νῦν ἑσπερινοῦ 23 Δεκεμβρίου)

Κυπριανοῦ.

Στίχ. Ἴδου ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν Ἐφραθᾶ, εὔρομεν αὐτὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ (Ψαλμ. 131: 4β)

Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ἡ Πόλις ἡ ἁγία, τῶν Προφητῶν ἡ δόξα, εὐτρέπισον τὸν οἶκον, ἐν ᾧ τὸ Θεῖον τίκτεται.

(αὐτόμελον· στιχηρὸν ἀποστίχων ἑσπερινοῦ 20 Δεκεμβρίου)

4

Ἦχος γ'.

Στίχ. Κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην, κατενόησα τὰ ἔργα σου καὶ ἐξέστην (Αββ. 3: 1)

Ἰωσήφ, εἰπέ ἡμῖν, πῶς ἐκ τῶν ἀγίων ἦν παρέλαβες Κόρην, ἔγκυον φέρεις ἐν Βηθλεὲμ; “Ἐγὼ τοὺς Προφῆτας ἐρευνήσας, καὶ χρηματισθεὶς ὑπὸ Ἀγγέλου, πέπεισμαι, ὅτι Θεὸν γεννήσει ἡ Μαρία ἀνερμηνεύτως· οὗ εἰς προσκύνησιν, Μάγοι ἐξ Ἀνατολῶν ἤξουσιν, σὺν δώροις τιμίους λατρεύοντες.” Ὁ σαρκωθεὶς δι’ ἡμᾶς, Κύριε, δόξα σοι.

(ιδιόμελον· καὶ νῦν ἀποστίχων ἑσπερινοῦ 30 Νοεμβρίου, δόξα καὶ νῦν Γ' ὥρας Χριστουγέννων)

5

Ἦχος δ'.

Στίχ. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, Υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ (Ἠσ. 9: 6)

Ἡσαΐα χόρευε, λόγον Θεοῦ ὑπόδεξαι· προφήτευσον τῇ κόρῃ Μαριάμ, βάτον καταφλέγεσθαι πυρὶ μὴ καίεσθαι, τῇ αἴγλῃ τῆς Θεότητος. Βηθλεὲμ εὐτρεπίζου, ἄνοιγε πύλην ἢ Ἐδέμ· καὶ Μάγοι πορεύεσθε, ἰδεῖν τὴν σωτηρίαν, ἐν φάτνῃ σπαργανούμενον· ὃν Ἀστὴρ ἐμήνυσεν, ἐπάνω τοῦ σπηλαίου, ζωοδότην Κύριον, τὸν σώζοντα τὸ γένος ἡμῶν.

(ιδιόμελον· καὶ νῦν ἑσπερινοῦ 30 Νοεμβρίου, στιχηρὸν ἀποστίχων αἰνῶν 20 Δεκεμβρίου, καὶ νῦν ἀποστίχων ἑσπερινοῦ 22 Δεκεμβρίου)

6

Ἦχος πλ. α'. Βύζαντος.

Στίχ. *Μήτηρ Σιών ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ,
καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ Ὑψιστος (Ψαλμ. 86: 5)*

Μὴ στύгнаζε Ἰωσήφ, καθορῶν μου τὴν νηδύν· ὄφει γὰρ τὸ τικτόμενον ἐξ ἐμοῦ καὶ χαρήσῃ, καὶ ὡς Θεὸν προσκυνήσεις, ἢ Θεοτόκος ἔλεγε τῷ ἑαυτῆς μνηστῆρι, μολοῦσα τοῦ τεκεῖν τὸν Χριστόν. Ταύτην ἀνυμνήσωμεν λέγοντες· Χαῖρε κεχαριτωμένη, μετὰ σοῦ ὁ Κύριος, καὶ διὰ σοῦ μεθ' ἡμῶν.

(ιδιόμελον· καὶ νῦν λιτῆς 17 Δεκεμβρίου, καὶ νῦν ἀποστίχων αἰνῶν 22 Δεκεμβρίου)

7

Ἦχος πλ. β'.

Στίχ. *Ράβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιών, καὶ κατακυριεύει ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου (Ψαλμ. 109: 1)*

Σπήλαιον εὐτρεπίζου· ἢ Ἀμνάς γὰρ ἤκει, ἔμβρυον φέρουσα Χριστόν. Φάτνη δὲ ὑποδέχου, τὸν τῷ λόγῳ λύσαντα τῆς ἀλόγου πράξεως, ἡμᾶς τοὺς γηγενεῖς. Ποιμένες ἀγραυλοῦντες, μαρτυρεῖτε θαῦμα τὸ φρικτόν· καὶ Μάγοι ἐκ Περσίδος, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν, τῷ Βασιλεῖ προσάξατε· ὅτι ὤφθη Κύριος ἐκ Παρθένου Μητρός· ὃν περ καὶ κύψασα, δουλικῶς ἢ Μητῆρ προσεκύνησε, καὶ προσεφθέγγετο τῷ ἐν ἀγκάλαις αὐτῆς· “Πῶς ἐνεσπάρης μοι, ἢ πῶς μοι ἐνεφύης, ὁ λυτρωτῆς μου καὶ Θεός;”

(ιδιόμελον· καὶ νῦν ἐσπερινῶ 6, 12, 15, 17, 20 Δεκεμβρίου, καὶ Κυριακῆς πρὸ Χριστουγέννων)

8

Ἦχος βαρὺς. Γερμανοῦ.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Δεῦτε ἅπαντες, πιστῶς πανηγυρίσωμεν, τῶν πρὸ νόμου Πατέρων, Ἀβραάμ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, τὴν ἐτήσιον μνήμην· τοῦ Ἰούδα τὴν φυλὴν, ἀξίως τιμήσωμεν· τοὺς ἐν Βαβυλῶνι Παῖδας, τοὺς σβέσαντας τὴν ἐν καμίνῳ φλόγα, ὡς τῆς Τριάδος τύπον, σὺν τῷ Δανιὴλ ἐκβοήσωμεν· τῶν Προφητῶν τὰς προρρήσεις ἀσφαλῶς κατέχοντες, μετὰ τοῦ Ἡσαΐου μεγαλοφώνως βοήσωμεν· Ἴδου ἡ Παρθένος, ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται Υἱὸν τὸν Ἐμμανουήλ· ὃ ἐστι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

(ιδιόμελον· δόξα αἰνῶν Κυριακῆς Προπατόρων)

9

Ἦχος πλ. δ'. Ἀνατολίου.

Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εν Βηθλεὲμ γεννᾶται, ὁ τοῦ παντὸς Ποιητῆς, καὶ τὴν Ἐδὲμ ἀνοίγει, ὁ πρὸ αἰώνων Βασιλεύς· ἢ φλογὶν ρομφαία, τὰ νῶτα δίδωσιν· τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται· αἱ οὐράνιαι δυνάμεις, σὺν τοῖς ἐπὶ γῆς ἀναμίγνυνται. Ἄγγελοι σὺν τοῖς ἀνθρώποις, κραταιὰν πανήγυριν συγκροτοῦσιν. Οἱ καθαρὸι τῷ καθαρῷ προσενεγκάμενοι, ἴδωμεν τὴν Παρθένον, ὡς θρόνον δόξης Χερουβικόν, χωρήσαντες τὸν μηδαμοῦ χωρούμενον Θεόν, καὶ βαστάζουσιν, ὃν τὰ Χερουβίμ μετὰ φόβου βαστάζουσιν· ὅπως παρέξῃ τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

(ιδιόμελον· καὶ νῦν ἀποστίχων αἰνῶν 23 Δεκεμβρίου)

10

ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΙ

Προφητείας Μιχαίου τὸ Ἀνάγνωσμα. (Κεφ. 5: 1-3)

Τάδε λέγει Κύριος· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ὀλιγοστός εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ αἱ ἐξοδοὶ αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς, ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. Διὰ τοῦτο δώσει αὐτοὺς ἕως καιροῦ τικτούσης τέξεται, καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. Καὶ στήσεται καὶ ὄψεται καὶ ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐν ἰσχύϊ Κυρίου, καὶ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ὀνόματος Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ὑπάρξουσιν· διότι νῦν μεγαλυνθήσεται ἕως ἄκρων τῆς γῆς.

Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑγείαν αὐτῶ. Μεγάλῃ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον· ἐπὶ τὸν θρόνον Δαυΐδ, καὶ ἐπὶ τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ, κατορθῶσαι αὐτήν, καὶ ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς ἐν κρίματι καὶ δικαιοσύνῃ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ ζῆλος Κυρίου Σαβαώθ ποιήσει ταῦτα.

11

Ἦχος α΄.

Βολίδες ἀστράπτοντες θεηγορίας, οἱ μεγαλώνυμοι Προφῆται, εἰς αἰὲ μακαρίζονται· καὶ τὰ ἔπη τοῦ Πνεύματος καρπούμενοι, τὴν ἀνερμήνευτον λοχείαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ πᾶσιν ἐκήρυξαν· νομίμως δὲ τὸ τέλος διήνυσαν, ζήσαντες ζωὴν ὑπερθαύμαστον.

(ἰδιόμελον· δόξα λιτῆς Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

12

Ἦχος β΄. Κυπριανοῦ.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῶ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι

Χαίρετε Προφῆται τίμιοι, οἱ τὸν Νόμον Κυρίου, καλῶς διαταξάμενοι, καὶ τῇ πίστει φανέντες, ἀπόρθητοι στῦλοι ἀκλινεῖς· ὑμεῖς γὰρ καὶ μεσῖται ὠφθητε τῆς Νέας Διαθήκης Χριστοῦ· καὶ μεταστάντες πρὸς οὐρανόν, αὐτὸν ἰκετεύσατε, εἰρηνεῦσαι τὸν κόσμον, καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

(ἰδιόμελον· δόξα ἀποστίχων ἑσπερινοῦ Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

13

Ἦχος β΄.

Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἰδοὺ καιρὸς ἤγγικε τῆς σωτηρίας ἡμῶν· εὐτρεπίζου Σπήλαιον, ἡ Παρθένος ἐγγίζει τοῦ τεκεῖν. Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, τέρπου καὶ ἀγάλλου, ὅτι ἐκ σοῦ ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἀκούσατε ὄρη καὶ βουνοί, καὶ τὰ περὶχωρα τῆς Ἰουδαίας· ὅτι ἔρχεται Χριστός, ἵνα σώσῃ ὃν ἔπλασεν ἄνθρωπον, ὡς φιλόανθρωπος.

(ἰδιόμελον· καὶ νῦν ἀποστίχων ἑσπερινοῦ Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

14

ΠΑΠΑΔΙΚΗ

Ἦχος πλ β΄.

Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, λίθον ἄνευ χειρὸς τηθέντα, θεωρήσας σε Κύριε, βρέφος ἄνευ σποράς, τεχθῆναι προηγόρευσε, σὲ τὸν ἐκ Παρθένου σαρκωθέντα Λόγον, τὸν ἀναλλοίωτον Θεόν, καὶ Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

15

Τεριρεμ (κράτημα)· καὶ Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

(μάθημα φαλλόμενον τῇ Κυριακῇ πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν, παπαδικὴ μουσικὴ σύνθεσις· τὸ αὐτὸ κείμενο ψάλλεται ὡς δόξα ἑσπερινοῦ Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

CD 2

1

Ἦχος πλ. δ'.

Αὐλῶν Ποιμενικῶν, καταπαύων ἄσμα, στρατὸς Ἀγγελικὸς, ἐπεφώνει λέγων· Παύσασθε ἀγραυλοῦντες, οἱ τῶν θρεμμάτων ἡγεμονεύοντες· κράξατε ἀνυμνοῦντες ὅτι ἐτέχθη Χριστὸς ὁ Κύριος· ὁ εὐδοκήσας σῶσαι ὡς Θεός, τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

(αὐτόμελον· μετὰ τὴν β' στιχολογίαν κάθισμα 24 Δεκεμβρίου)

2

Ἐκλογή Προεορτίων Κανόνων εἰς ὀκτῶ ἤχους

Ἦχος α'.

Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Αρξώμεθα σήμερον προεορτάζειν, Χριστοῦ τὰ Γενέθλια, τοῦ τεχθέντος σώματι· ἐκ τῆς Παρθένου Μητρὸς, ἐν τῷ σπηλαίῳ Βηθλεέμ, δι' εὐσπλαγχνίαν πολλήν.

(ὠδὴ α' προεορτίου κανόνος 20 Δεκεμβρίου)

Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Ακουτισθῶμεν λόγων ἱερῶν· ὁ Κύριος τίκτεται Παιδίον δι' ἡμᾶς, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ ὤμου ἐγεννήθη, καὶ καλεῖται Ἄγγελος, βουλής μεγάλης Πατρός, ἄρχων εἰρήνης Χριστός.

(ὠδὴ ζ' προεορτίου κανόνος 20 Δεκεμβρίου)

Ἦχος β'.

Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Βηθλεέμ ὑπόδεξαι Χριστόν· σοὶ γὰρ σωματούμενος, ἐπιδημεῖ τὴν Ἐδὲμ ἐξανοίγων μοι· εὐτρεπίζου Σπήλαιον, τὸν ἀχώρητον θεωρῆσαι χωρούμενον, ἐν σοὶ παραδόξως, πλούτῳ εὐσπλαγχνίας νῦν πτωχεύσαντα.

(ὠδὴ α' ἑτέρου προεορτίου κανόνος 24 Δεκεμβρίου)

Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Γεννηθῆναι ἔρχεται Χριστός, ξένην ἀναγέννησιν, τοῖς ἐξ Ἀδάμ, ὡς ἀγαθὸς δωρούμενος· εὐφράνθητι ἔρημος, ἢ οὐ τίκτουσα, τῶν βροτῶν φύσις ἅπασα· ἦλθεν ὁ Δεσπότης, σὲ πολυτεκνοῦσαν ἀπεργάσασθαι.

(ὠδὴ α' ἑτέρου προεορτίου κανόνος 24 Δεκεμβρίου)

Ἦχος γ'.

Ἵπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Εν Βηθλεέμ γεννᾶται, καὶ τὴν Ἐδὲμ ἀνοίγει, ὁ ἐκ Παρθένου Κύριος, τεχθεὶς ἀνερμηνεύτως. Φάτνη ἐτοιμάζεται, καὶ Σπήλαιον τῷ Κτίστη. Μάγοι εὐτρεπίζουσι τὰ δῶρα τῷ Δεσπότῃ Θεῷ, καὶ ἀστήρ προκηρύττει τὸ φῶς.

(θεοτοκίον· ὠδὴ α' κανόνος Ἁγίων Δέκα 23 Δεκεμβρίου)

Ἵπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ποιμένες μετὰ μάγων, τὸν ἀστέρα θεώμενοι, μετ' Ἀγγέλων ἐπὶ γῆς ἀνεκήρυττον, τὸν ἐκ σοῦ γεννηθέντα, Θεογεννήτορ Μαριάμ, διὰ τὸ σῶσαι ἡμᾶς.

(θεοτοκίον· ὠδὴ ζ' κανόνος Ἁγίων Δέκα 23 Δεκεμβρίου)

Ἡ Γέννησις, 12ος αἰ. μωσαϊκό, ἀνακτορικό παρεκκλήσιο, Παλέρμο.

The Nativity. 12th century. Mosaic, palatine chapel, Palermo.

Ἦχος δ'.

Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Γραφαὶ προφητικαί, περαιοῦνται ἰδοὺ γάρ, ὃν προήγγειλαν Χριστόν, ἐν πόλει Βηθλεέμ, φανεροῦται σαρκούμενος· τούτου νῦν προεορτάσαι τὰ Γενέθλια σπεύσωμεν, διανοίας εὐθύτητι σήμερον.
(ὠδὴ α' προεορτίου κανόνος 21 Δεκεμβρίου)

Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Θεηγόρε Ἡσαΐα, τὰ σεπτὰ σου κηρύγματα, γεγονότα βλέπων, πράγματα ἀγάλλου καὶ χόρευε· ἡ γὰρ Παρθένος ἀσπόρως ἀπεκύησεν, ἐν Σπηλαίῳ σαρκί, Βηθλεέμ τὸν ἀχώρητον.
(ὠδὴ δ' προεορτίου κανόνος 21 Δεκεμβρίου)

Ἦχος πλ. α'.

Ἡσαΐα χόρευε, ἡ Παρθένος ἔσχεν ἐν γαστρί· καὶ ἔτεκεν Ἰῶν τὸν Ἐμμανουήλ, Θεόν τε καὶ ἄνθρωπον· Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ· ὃν μεγαλύνοντες, τὴν Παρθένον μακαρίζομεν.
(εἰρμὸς· ὠδὴ θ' ἀναστασίμου κανόνος)

Ἵπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν, θεανδρικῶς τῷ λόγῳ, τεκοῦσαν τὸν Κύριον, καὶ παρθενεύουσαν, πάντα τὰ ἔργα, Παρθένε εὐλογοῦμεν, καὶ ὑπερυψοῦμεν, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
(θεοτοκίον· ὠδὴ ἡ' ἀναστασίμου κανόνος)

Ἦχος πλ. β'.

Κύματι θαλάσσης, τὸν κρύψαντα πάλαι διώκτην τύραννον, Φάτνη κρυπτόμενον, κτεῖναι ζητεῖ ὁ Ἑρώδης· ἀλλ' ἡμεῖς σὺν μάγοις μέλψωμεν· τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.
(εἰρμὸς· ὠδὴ α' προεορτίου κανόνος 24 Δεκεμβρίου)

Θεοφανείας σου Χριστέ, τῆς πρὸς ἡμᾶς συμπαθῶς γενομένης, Ἡσαΐας φῶς ἰδὼν ἀνέσπερον, ἐκ νυκτὸς ὀρθρίσας ἐκραύγαζεν· Ἡ Παρθένος ἰδοὺ γαστρί ἤξει, καὶ τέξεται σαρκούμενον Λόγον, καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῆ ἀγαλλιάσονται.
(εἰρμὸς· ὠδὴ ε' προεορτίου κανόνος 24 Δεκεμβρίου)

Ἄφραστον θαῦμα! ὁ ἐν καμίνῳ ρυσάμενος, τοὺς ὀσίους Παῖδας ἐκ φλογός, φάτνη πενιχρᾶ, βρέφος ἀνακέκλιται, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούντων· Λυτρωτὰ ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.
(εἰρμὸς· ὠδὴ ζ' προεορτίου κανόνος 24 Δεκεμβρίου)

Ἦχος βαρὺς.

Ἵπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ὀλόγῳ πᾶσαν τὴν κτίσιν, σοφῶς δημιουργήσας, δημιουργεῖται ἐκ σοῦ καθ' ἡμᾶς Θεομῆτορ, ἄνθρωπος γενόμενος, δι' οἶκτον ὁ φιλόανθρωπος.
(θεοτοκίον· ὠδὴ γ' 16 Δεκεμβρίου)

Ἵπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ὀπρὶν ἀθέατος καὶ ἀχώρητος φύσει, ἐν τῇ γαστρί σου χωρηθεῖς, ἐθεάθη Πανάχραντε, ᾧ ἐν πίστει βοῶμεν· Ὑμνεῖτε ἱερεῖς, λαὸς ὑπερυψοῦτε, Χριστόν εἰς τοὺς αἰῶνας.
(θεοτοκίον· ὠδὴ ἡ' 16 Δεκεμβρίου)

Ἦχος πλ. δ'.

Ἵπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Δανιήλ σε Παρθένε, Ὅρος προδιέγραφε σαφῶς ὁ ἔνθεος, οἱ τριττοὶ δὲ Παῖδες, καθορῶντες τὴν φλόγα δροσίζουσαν, τὸν σὸν θεῖον τόκον, μελωδικῶς ἀνευφημοῦσιν, ὡς Σωτῆρα καὶ Κτίστην καὶ Κύριον.

(θεοτοκίον· ὠδὴ ε' κανόνος Ἁγίων Τριῶν Παίδων 17 Δεκεμβρίου)

Ἰδοὺ Παρθένος ἐν μήτρᾳ, ἐμφανῶς συλλαμβάνει Χριστὸν τὸν Θεόν· ἐλλαμφθεὶς τῷ Πνεύματι, ἥς περ τὴν προτύπωσιν προεώρακε Δανιήλ ὁ Ἐνδοξος.

(θεοτοκίον· ὠδὴ στ' κανόνος Ἁγίων Τριῶν Παίδων 17 Δεκεμβρίου)

3

Κοντάκιον. Ἦχος γ'.

Ἡ Παρθένος σήμερον, τὸν προαιώνιον Λόγον, ἐν Σπηλαίῳ ἔρχεται ἀποτεκεῖν ἀπορόρητως. Χόρευε ἢ οἰκουμένη ἀκουτισθεῖσα, δόξασον μετὰ Ἀγγέλων καὶ τῶν Ποιμένων, βουληθέντα ἐποφθῆναι, Παιδίον νέον, τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν.

(κοντάκιον προεόρτιον 20, 24 Δεκεμβρίου)

Ὁ Οἶκος.

Ἰεραὶ προφητῶν ρήσεις, τὸ πέρας δέχονται· Παρθένος ἰδοὺ τίκει Θεὸν ἐν σαρκί, Βηθλεέμ ἐν πόλει ἔνδον τοῦ Σπηλαίου· ἢ κτίσις πᾶσα καταπλουτίσθητι, ἀγάλλου καὶ χόρευε· μετὰ δούλων συναναστρέφου, πάντων ὁ Δεσπότης παραγέγονε, τῆς δεσποτείας τοῦ ἀλλοτρίου ἀπολυτρούμενος ἡμᾶς, καθυπαχθέντας τῇ φθορᾷ· καὶ ὁράται ὡς βρέφος σπαργανούμενον ἐν φάτνῃ, Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

4

Κοντάκιον. Ἦχος πλ. β'.

Χειρόγραφον εἰκόνα μὴ σεβασθέντες, ἀλλ' ἀγράφῳ οὐσίᾳ θωρακισθέντες, Τρισμακάριοι ἐν τῷ σκάμματι, τοῦ πυρὸς ἐδοξάσθητε· ἐν μέσῳ δὲ φλογὸς ἀνυποστάτου ἰστάμενοι, Θεὸν ἐπεκαλεῖσθε· Τάχυνον ὁ οἰκτίρμων, καὶ σπεῦσον ὡς ἐλεήμων, εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν, ὅτι δύνασαι βουλόμενος.

(κοντάκιον Κυριακῆς Προπατόρων καὶ Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

Ὁ Οἶκος.

Ἐκτεινόν σου τὴν χεῖρα, ἥς πάλαι ἔλαβον πείραν Αἰγύπτιοι πολεμοῦντες, καὶ Ἑβραῖοι πολεμούμενοι· μὴ καταλίπης ἡμᾶς καὶ καταπίῃ ἡμᾶς θάνατος· ὁ διψῶν ἡμᾶς, καὶ Σατὰν ὁ μισῶν ἡμᾶς· ἀλλ' ἔγγισον ἡμῖν, καὶ φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὡς ἐφείσω ποτὲ τῶν Παίδων σου, τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἀπαῦστος ἀνυμνούντων σε, καὶ βληθέντων ὑπὲρ σοῦ εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἐκ ταύτης κραυγαζόντων σοι· Τάχυνον ὁ οἰκτίρμων, καὶ σπεῦσον ὡς ἐλεήμων, εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν, ὅτι δύνασαι βουλόμενος.

5

Κοντάκιον. Ἦχος α'.

Εὐφραίνου Βηθλεέμ, Ἐφραθᾶ ἐτοιμάζου· ἰδοὺ γὰρ ἡ Ἀμνάς τὸν Ποιμένα τὸν μέγαν, ἐν μήτρᾳ βαστάζουσα, τοῦ τεκεῖν κατεπείγεται· ὄνπερ βλέποντες, οἱ θεοφόροι Πατέρες ἐπαγάλλονται μετὰ Ποιμένων ὑμνοῦντες, Παρθένον θηλάζουσαν.

(κοντάκιον Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

Ὁ Οἶκος.

Τῆς σῆς Παρθένε κυήσεως τὴν λαμπρότητα καθορῶντες ἐκλάμπουσαν, Ἀβραὰμ ὁ φιλόθεος, καὶ Ἰσαὰκ ὁ αἰίδιμος, καὶ Ἰακώβ, καὶ πᾶς ὁ θεοσύλλεκτος χορὸς τῶν ἁγίων ἀγάλλεται· καὶ τὴν κτίσιν προσήγαγον, πρὸς σὴν ὑπάντησιν, ἐν χαρμοσύναις λέξεσι. Χαρᾶς γὰρ πρόξενος πᾶσιν ὦφθης, ἐν μήτρᾳ συλλαβοῦσα, τὸν ποτὲ ἐν Βαβυλῶνι ὁραθέντα, καὶ τοὺς Παῖδας, τοὺς ἐν τῇ καμίνῳ ἀδίκως βληθέντας, ἀφλέκτους συντηρήσαντα ὑπὲρ πᾶσαν ἔννοιαν. Διὸ καὶ ἀναμέλπουσι τὸν ὁρώμενον ἐν χερσὶ νεάνιδος, ὑμνοῦντες Παρθένον θηλάζουσαν.

6

Συναξάριον.

Τῆς Κ' Δεκεμβρίου τὰ προεόρτια τῶν Γενεθλίων τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐπιτελοῦμεν.

Τῆς Κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, μνήμην ἅγειν ἐτάχθημεν παρὰ τῶν Ἁγίων καὶ θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῶν εὐαρεστησάντων, ἀπὸ Ἀδὰμ ἄχρι καὶ Ἰωσήφ τοῦ μνήστορος τῆς Ἵπεραγίας Θεοτόκου, κατὰ γενεαλογίαν, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς ἱστορικῶς ἠριθμήσατο· ὁμοίως καὶ τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Προφητίδων.

Μνήμη τῶν πρωτοπλάστων Ἀδὰμ καὶ Εὕας.

Μνήμη τοῦ δικαίου Πατριάρχου Ἀβραάμ, υἱοῦ Θάρῶα.
 Μνήμη τοῦ Πατριάρχου Ἰσαάκ, υἱοῦ Ἀβραάμ.
 Μνήμη τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, υἱοῦ Ἰσαάκ.
 Μνήμη τοῦ Πατριάρχου Ἰούδα, υἱοῦ Ἰακώβ, οὗ ἐκ τῆς φυλῆς ὁ Χριστός.
 Μνήμη τοῦ Πατριάρχου Δαυΐδ Βασιλέως, υἱοῦ Ἰεσσαί.
 Μνήμη τοῦ Σολομῶντος Βασιλέως, υἱοῦ Δαυΐδ.
 Μνήμη τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος, υἱοῦ Ἰακώβ.
 Μνήμη τοῦ Ἁγίου Προφήτου Σαμουήλ.
 Μνήμη τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, καὶ Ὡρ καὶ Ἀαρὼν τῶν ἱερέων.
 Μνήμη τοῦ Ἁγίου προφήτου Δανιήλ καὶ τῶν Ἁγίων τριῶν Παίδων ἐν καμίνῳ.
 Μνήμη τῆς δικαίας Σάρῶας, γυναικὸς Ἀβραάμ.
 Μνήμη τῆς δικαίας Ρεβέκκας, γυναικὸς Ἰσαάκ.
 Μνήμη τῆς δικαίας Ἐσθήρ, τῆς λυτρωσαμένης τὸν Ἰσραὴλ ἐκ θανάτου.
 Μνήμη τῆς δικαίας Ἄννης, τῆς μητρὸς Σαμουήλ τοῦ Προφήτου.
 Ταῖς αὐτῶν ἀγίαις πρεσβείαις ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

7 13

ΚΑΤΑΒΑΣΙΑΙ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΩΝ.

Ἦχος α΄.

ὠδὴ α΄

Χριστὸς ἐν πόλει Βηθλεεμ βρεφουργεῖται
 τὴν ἡμῶν ὡς εὐσπλαγχνός καινουργῶν φύσιν·
 προθύμως δεῦτε γηγενεῖς τῇ καρδίᾳ
 ἄσμα μελωδὸν ἄσωμεν τῷ Δεσπότῃ
 εἰς αἰῶνας ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. (track 7, 13)

ὠδὴ β΄. (Παρ. 220, Πτμ. ΝΔ΄)

Πρόσεχε οὐρανέ, καὶ ἄκουε γῆ
 καὶ Χριστὸν ἀνύμνει
 τὸν ἐν σπαργάνοις εἰληθέντα
 καὶ σειρᾶς τῶν πταισμάτων ἡμῶν λύσαντα.

ὠδὴ γ΄.

Υψιμέδον Ἄναρχε εὐμενὲς Λόγε
 ἐπίβλεψον¹ πρόσσχε μοι δακρυῤῥοοῦση
 ἐκτενῶς ἐβόα σοι πρόπαλαι Ἄννα
 ἀλλ' ὡς ἐκείνης ἤκουσας θρηνωδούσης
 καὶ ἡμῶν στερέωσον τὰς φρένας, Ἄναξ,
 τοῦ ἀξίως ὑμνεῖν σε σοῖς γενεθλίοις². (track 13)

ὠδὴ δ΄. (Παρ. 220, Πτμ. ΥΟΓ΄, Πτμ. ΝΔ΄, Κρ. Ε. γ. ΙΙ)

Ἀμβακοῦμ τὴν ἐνδοξὸν σου παρουσίαν
 αὐθις τε³, Λόγε, προῖδὼν ἐμελώδει⁴
 ἀκήχοα, Δέσποτα⁵, ὅτι ἐξ ὄρους
 ἁγίου ἤξεις εἰς βροτῶν σωτηρίαν
 καὶ δέους πλήρης γεγονῶς ἀνακράζω
 ὡς μεγάλα τὰ ἔργα, Χριστέ μου, τῆς σῆς δόξης. (track 7)

ὠδὴ δ΄. (Λ. 1465, Βεν.)

Ἀκηκοῶς ὁ Προφήτης
 Χριστέ τὴν ἀκοήν σου ἐφοβήθη
 ὅτι μέλλεις ἐκ Παρθένου προελθεῖν
 καὶ ἐβόησε τρόμῳ:
 Δόξα τῇ δυνάμει σου Κύριε.

ὠδὴ ε΄.

ᾠ Παντεπόπτα, τῶν ἀνάκτων τὸ κλέος
 τίς σου τὸ φιλόανθρωπον γηγενῶν οὐ θαυμάσει
 ἐν γῆ γὰρ ὠφθης μὴ λιπῶν τὰ πατρῶα
 σήμερον πᾶσαν ἐγκαινίζων τὴν φύσιν⁶
 καὶ εἰρήνην ὡς μόνος εἰρηνάρχης βραβεύων. (track 7)

ὥδη στ΄.

Εἰς βυθὸν ἀπωλείας ἢ ταλαίπωρος φύσις
Χριστέ μου Λόγε, καταντήσασα πάλαι
ἔκειτο φεῦ μοι, σκοτεινοῖς ἐν καυθμῶσιν·
ἐπεὶ δὲ τῇ Σῆ θεϊκῇ δυναστείᾳ
πρὸς οὐρανῶν μετέβη τὰ τερπνότατα κάλλη
θύσω σοι Σῶτερ ἐβόα θυσίαν αἰνέσεως. (track 13)

ὥδη ζ΄.

Ὡς οἱ παῖδες πάλαι Σοι κράζομεν Λόγε
γενοῦ σῶν δούλων ἔρκος· φύλαξ καὶ σκέπη
καὶ σῶσον πάντας προσβολῆς ἐναντίας
ὅπως ὑμνοῦντες σοῖς γενεθλίοις
εἰς αἰῶνας λέγωμεν: εὐλογητὸς εἶ. (track 13)

ὥδη η΄.

Νεουργέ τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ Σῶστα
ὕμνεϊ Σε πᾶσα μετ’ ἀγγέλων ἢ κτίσις
σκιρτᾷ χορεύει καὶ ἀγάλλεται τρόμῳ
εὐλογεῖτε λέγουσα πάντα τὰ ἔργα
τὰ σεπτὰ Γενέθλια τοῦ Λυτρωτοῦ μου
σὺν ἐμοὶ εἰς αἰῶνας πόθῳ ὑπερυψοῦτε. (track 7)

ὥδη θ΄.

Χαίροις Πάναγνε Θεοδέγμον Μαρία
χαίροις ἄχραντε τῶν πεπτωκῶτων βάσις
ἐν σοὶ γὰρ ὤφθη σήμερον ὁ Δεσπότης
ὦ θαῦμα καινουργῶν τοὺς φθαρέντας
καὶ πρὸς φῶς ἐπανάγων τὸ ἀνέσπερον κόρη. (track 7)

1. Λαύρα = ἐπίσκεψον, 2. Λαύρα = ὑμνεῖν σε σοῖς γενεθλίοις, 3. Εἰρμολόγιο Βενετίας = ἄνωθεν,

4. Εἰρμολόγιο Βεν. = ἀνεβόα, 5. Εἰρμολόγιο Βεν. = Κύριε, 6. Εἰρμολόγιο Βεν. = κτίσιν, 7. Εἰρμολόγιο Βεν. = Σῶτερ.

8

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ

Ἦχος γ΄.

Ετοιμάζου Βηθλεέμ, Σπήλαιον εὐτρεπίσθητι· ὑπόδεξαι καὶ ἡ φάτνη, τὸν ἀπερίγραπτον Θεόν,
σαρκὶ περιγραφόμενον, ἔρχεται γὰρ τεχθῆναι, καθώσπερ ἠυδόκησε.

(προεόρτιον ἐξαποστειλᾶριον 20 Δεκεμβρίου· αὐτόμελον: ἐπεσκέψατο ἡμᾶς)

Ἦχος β΄.

Πιστοὶ τὰ προεόρτια, τῶν Γενεθλίων ἄσματα, νῦν προηγήσωμεν πίστει· ἔρχεται ἦκει γὰρ Χριστός,
ἐν Βηθλεέμ τοῦ τεχθῆναι, ὡς βροτὸς ἐκ Παρθένου, καὶ ὄραθῆναι νήπιος, σπαργάνοις ἐνειλημένος, ὁ
πρὸ αἰώνων ὑπάρχων.

(προεόρτιον ἐξαποστειλᾶριον 20 Δεκεμβρίου· αὐτόμελον: γυναῖκες ἀκουτίσθητε)

Αδὰμ ἀνευφημήσωμεν, Ἄβελ Σῆθ καὶ τὸν Ἐνῶς, Ἐνώχ καὶ Νῶε Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ,
Μωσῆν Ἰὼβ καὶ τὸν Ἀαρών, Ἐλεάζαρ Ἰησοῦν Βαράκ, Σαμφῶν Ἰεφθάε, Δαυΐδ καὶ τὸν Σολομῶντα.

(ἐξαποστειλᾶριον Κυριακῆς Προπατόρων· αὐτόμελον: γυναῖκες ἀκουτίσθητε)

Πατέρων μνήμην σήμερον, σκιρτῶντες φιλοπάτορες, τοῦ Ἀβραάμ συνελθόντες, καὶ Ἰσαὰκ κατὰ
χρέος, καὶ Ἰακώβ ὑμνήσωμεν, ἐξ ὧν Χριστὸς ὁ Κύριος, τὸ κατὰ σάρκα ὠράθη, διὰ πολλὴν εὐσπλαγ-
χνίαν.

(ἐξαποστειλᾶριον Κυριακῆς Προπατόρων· αὐτόμελον: γυναῖκες ἀκουτίσθητε)

ΑΙΝΟΙ

Ἦχος πλ. β'.

(Προεόρτια στιχηρὰ αἰῶν 20 Δεκεμβρίου· αὐτόμελον: Αἱ ἀγγελικαί)

Στίχ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ,
αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ (Ψαλμ. 150: 2)

Ἀνίσχει ὁ Ἀστὴρ Ἰακώβ ἐν τῷ σπηλαίῳ, δεῦτε καὶ ἡμεῖς προεόρτια τελοῦντες, συνδράμωμεν τοῖς Μάγοις, τοῖς ποιμέσι συνέλθωμεν, ἴδωμεν Θεὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις, ἴδωμεν Παρθένον γαλουχοῦσαν, φρικτὸν θέαμα! Ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, Χριστὸς παραγίνεται.

Στίχ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρῳ (Ψαλμ. 150: 3)

Βουνοὶ γλυκασμόν, σταλαξάτωσαν ἰδοὺ γάρ, ἤκει ὁ Θεός, ἐκ Θαμιὰν Ἔθνη ἠττάσθε, Προφῆται Πατριάρχαι σκιρτήσατε, ἄνθρωποι χορεύσατε ἐνθέως, ὁ ἰσχυρὸς καὶ μέγας Ἄρχων, Χριστὸς τίκτεται· ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, ἐν γῆ παραγίνεται.

Στίχ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῶ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὄργάνῳ (Ψαλμ. 150: 4)

Γῆθεν ἀνυψῶν τοὺς βροτοὺς ὁ Πλάστης ἤκει, τὴν βασιλικὴν καινουργῶν αὔθις εἰκόνα, συγχάρητε τῶν ἄνω, αἱ Δυνάμεις ὑμνήσατε, ἔχθρας τὸ μεσότοιχον ἐλύθη, ἦλθεν ὧ ἀπέκειτο Θεὸς γάρ, βροτὸς γίνεται· ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, Χριστὸς παραγίνεται.

Στίχ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ.

Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον (Ψαλμ. 150: 5, 6)

Δεῦτε οἱ πιστοὶ ὑπαντήσωμεν τῷ Κτίστη, ἤκοντι εἰς γῆν, ἐκ Παρθένου ἀνατεῖλαι· ἀγνεῖα λαμπρυνθῶμεν, ἀρεταῖς ἀπαστράψωμεν, τρόμῳ καὶ χαρᾷ ἐτοιμασθῶμεν, Χριστὸν ιδέσθαι βρεφωθέντα, νοὸς ὄμμασιν· ἡμᾶς θεοῦντα τοὺς βροτούς, ἄκρα ἀγαθότητι.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι.

Ἐγγίζει ὁ Χριστὸς Βηθλεὲμ προετοιμάζου· ἤδη τῶν Ἐθνῶν τὸ σωτήριον αὐγάζει, εὐτρέπισον τὴν φάτνην, τοὺς Ποιμένας συνάγαγε, κάλεσον τοὺς Μάγους ἐκ Περσίδος, αἱ Στρατιαὶ τῶν Ἀσωμάτων, Νοῶν κράζουσιν· Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, Χριστὸς παραγίνεται.

Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ζῆλός τε καὶ πῦρ καταφάγεται σε ἄφρον· πλάνε ἀληθῶς, καὶ τοῦ νόμου συκοφάντα, ἰδοὺ γὰρ ἡ Παρθένος, Ἡσαΐας ὡς ἔφησεν, ἔσχεν ἐν γαστρὶ καὶ ἐπὶ φάτνης, ἀνακλίνει τὸν Βασιλέα· διὸ ἅπαντες, οἱ ἐξ Ἰούδα τῆς φυλῆς, δυνάσται ἐκλείψουσιν.

Ἦχος πλ. α'.

Στίχος: ὅτι δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίησας ἡμῖν (Δαν. 3: 27)

ᾠφθη ἡ ἀπ' αἰῶνος ἐν γῆ, κηρυττομένη Προφητῶν ἐν τοῖς φλέγμασι, Παρθένος ἡ Θεοτόκος, ἦν Πατριάρχαι σοφοί, καὶ Δικαίων δῆμοι καταγγέλουσι· μεθ' ὧν συγχορεύει καὶ γυναικῶν ἡ εὐπρέπεια, Σάρρα, Ρεβέκκα, καὶ Ραχήλ σὺν τῇ Ἄννη τε, καὶ ἡ ἔνδοξος, Μαριάμ ἡ Μωσέως ὁμοῦ· ταύταις συνεπαγάλλονται καὶ κόσμου τὰ πέρατα, σύμπασα κτίσις γεραίρει, ὅτι Θεὸς παραγίνεται, σαρκὶ τοῦ τεχθῆναι, καὶ δωρήσασθαι τῷ κόσμῳ, τὸ μέγα ἔλεος.

(προσόμοιον στιχηρὸν αἰῶν Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν· αὐτόμελον· χαίροις ἀσκητικῶν)

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Τῶν νομικῶν διδαγμάτων ὁ σύλλογος, τὴν ἐν σαρκὶ ἐμφανίζει τοῦ Χριστοῦ θείαν Γέννησιν, τοῖς πρὸ τοῦ Νόμου τὴν Χάριν εὐαγγελιζομένοις, ὡς ὑπὲρ Νόμον τῇ πίστει ὑπάρξασιν· ὅθεν τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγῆς οὖσαν πρόξενον, ταῖς ἐν ἄδη κατεχομέναις ψυχαῖς προεκκήρυττον, διὰ τῆς ἀναστάσεως. Κύριε δόξα σοι.

(δόξα αἰῶνων Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

Ἦχος β'.

Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα! ἐν τῇ πηγῇ τῆς φλογός, ὡς ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως, οἱ Ἅγιοι τρεῖς Παῖδες ἠγάλλοντο· καὶ ὁ Προφήτης Δανιήλ, λεόντων ποιμὴν, ὡς προβάτων ἐδείκνυτο. Ταῖς αὐτῶν ἰκεσίαις Χριστὲ ὁ Θεός, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

(ἀπολυτίκιον Προφ. Δανιήλ-Τριῶν Παίδων καὶ Κυριακῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννῶν)

Ἦχος δ'.

Ἐτοιμάζου Βηθλεέμ, ἠνοικταὶ πᾶσιν ἡ Ἐδέμ. Εὐτρεπίζου Ἐφραθᾶ, ὅτι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐξήνθησεν ἐκ τῆς Παρθένου. Παράδεισος καὶ γὰρ, ἡ ἐκείνης γαστήρ, ἐδείχθη νοητός, ἐν ᾧ τὸ θεῖον φυτόν· ἐξ οὗ φαγόντες ζήσομεν, οὐχὶ δὲ ὡς ὁ Ἄδὰμ τεθνηξόμεθα. Χριστὸς γεννᾶται, τὴν πρὶν πεσοῦσαν ἀναστήσων εἰκόνα.

(προεόρτιον ἀπολυτίκιον 20 Δεκεμβρίου)

Ἡ πόλις Ναζαρέτ, 14ος αἰ. μωσαϊκό ἐξωνάρθηκος,
Μονή τῆς Χώρας, Κωνσταντινούπολις.

The city of Nazareth. 14th century. Mosaic in a lunette. Outer narthex.

Kahrieh djami, Constantinople

Performed Text

1

Mode plagal IV.

As we the faithful observe the joyous forefeast * of Christ's divine Birth, let us celebrate in gladness; * let us all, as is fitting, welcome Him beforehand; * like Magi, let us bear virtues as gifts to Him, * and sweetly sing that new song of the Angel choir * to our God, Who hath seedlessly * been born in Bethlehem from * the Maiden and pure Child of God; * Him do all creatures glorify.

(mesodion kathisma of Forefeast December 12, 22, 24; automelon: When the bodiless one)

2

Mode I. By Anatolios

Let us celebrate, O ye people, the Forefeast of the Nativity of Christ; and raising our mind on high, let us be taken up in spirit unto Bethlehem, to look upon the great mystery in the cave. For Eden is opened, as from a pure Virgin, God cometh forth, perfect in His Divinity and in His humanity. Wherefore let us cry: Holy God, the Unoriginate Father; Holy Mighty, the Incarnate Son; Holy Immortal, the Comforting Spirit. O Holy Trinity, glory be to Thee.

(idiomelon; vespers sticheron 20 December, vespers aposticha sticheron December 24)

3

Mode II. By Cyprian

Verse: Verse: God shall come from Thaeman, and the Holy One from the dark shady mount Pharan (Amb. III. 3)

O Bethlehem in the land of Judah, where God shall dwell according to the flesh, joyously prepare the divine cave wherein He shall be born after the flesh, from a holy Virgin that hath no experience of man, that He may save our race.

(idiomelon; vespers aposticha sticheron December 20, vespers both now December 23)

Same Mode. By Cyprian.

Verse: Behold, we heard of it in Ephratha; we found it in the fields of the wood (Ps. CXXXI. 6)

O house of Ephratha, * august and holy city, * thou glory of the Prophets, * prepare the house wherein the Divine One shall be born for us.

(automelon; vespers aposticha sticheron December 20)

4

Mode III.

Verse: O Lord, I have heard thy report, and was afraid: I considered thy works, and was amazed (Amb. III. 1)

Tell us, O Joseph, how is it thou bringest to Bethlehem, great with child, her whom thou hast received from the temple as a virgin? "I have searched the Prophets and have been instructed by an Angel, and I am persuaded that Mary shall give birth to God in a manner past all finding out. In homage to Him, Magi shall come from the East, worshipping Him with precious gifts." O Thou Who wast incarnate for our sakes, Lord, glory be to Thee.

(idiomelon; vespers aposticha both now November 30, Third Royal Hour of Christ's Nativity glory-both now)

5

Mode IV.

Verse: For a child is born to us, and a son is given to us, whose government is upon his shoulder (Es. IX. 6)

Dance, O Esaias; receive the Word of God; prophesy to the Maiden Mariam that the bush will burn with the fire of the splendour of the Godhead yet will not be consumed. Make ready, O Bethlehem; open thy gate, O Eden; proceed on your journey, ye Magi, that ye may behold our Salvation swaddled in a manger. Above the cave, the star proclaimed Him Who is the Life-bestowing Lord, Who saveth our race.

(idiomelon; vespers both now November 30, vespers aposticha both now December 22)

6

Mode plagal I. By Byzas.

*Verse: A man shall say, Sion is my mother; and such a man was born in her;
and the Highest himself has founded her (Ps. LXXXVI. 5)*

Be not downcast, O Joseph, as thou beholdest me with child; for thou shalt look upon Him that is born of me, and thou shalt rejoice, and shalt worship Him as God. Thus spake the Theotokos unto her betrothed, when she was about to give birth to Christ. Let us laud her, saying: Rejoice, thou Full of Grace, the Lord is with thee, and, through thee, with us.

(idiomelon; litiya both now December 17, praises aposticha both now December 22)

7

Mode plagal II.

Verse: The Lord shall send out a rod of power for thee out of Sion: rulerule thou in the midst of thine enemies (Ps. CIX. 2)

Make ready, O cave, for the Ewe-lamb cometh, bearing Christ in her womb. And do thou, O manger, receive Him that with a word hath loosed us, the earthborn, from irrational deeds. Ye shepherds abiding in the field, be ye witnesses of the dread wonder. And ye Magi from Persia, offer gold, and frankincense, and myrrh unto the King; for the Lord hath appeared from a Virgin Mother. And bowing to Him like a handmaiden, His Mother worshipped Him, and addressed Him that was in her arms: How wast Thou sown within me? And how hast Thou grown within me, O my Redeemer and my God?

(idiomelon; vespers both now December 6, 12, 15, 17, 20 and Sunday before Christ's Nativity)

8

Mode barys. By Germanos

Glory to the Father and the Son and the Holy Spirit.

Come, with faith let us all celebrate the annual memory of the Fathers before the Law, even Abraham and those with him. Let us honour, as is meet, the tribe of Judah. With Daniel, let us acclaim as a figure of the Trinity the Children in Babylon, who quenched the flame in the furnace. Cleaving steadfastly to the predictions of the Prophets, let us cry out with a great voice together with Esaias: Behold, a Virgin shall be with child, and she shall bear a Son, Emmanuel; which being interpreted is: God is with us .

(idiomelon; Sunday of Forefathers praises glory)

9

Mode plagal IV. By Anatolius.

Both now and ever and unto the ages of ages. Amen.

In Bethlehem, the Maker of all is born; and Eden is opened by the King that was before the ages. The flaming sword is turned back; the middle wall of partition is broken asunder; the heavenly powers mingle with them that are on earth. Angels and men together celebrate a triumphal festival. Ye that are pure, as we approach Him that is pure, let us look on the Virgin who, like a cherubic throne of glory, containeth within herself God, Who can in no wise be contained, and beareth Him that the Cherubim bear with fear; that He may grant great mercy unto the world.

(idiomelon; praises aposticha both now December 23)

10

PROPHECIES

The Reading from the Prophecy of Michaeas V. 2-4

The Lord said the following; And thou, Bethlehem, house of Ephratha, art few in number to be *reckoned* among the thousands of Juda; yet out of thee shall one come forth to me, to be a ruler of Israel; and his goings forth were from the beginning *even* from eternity. Therefore shall he appoint them to *wait* till the time of her that travails: she shall bring forth, and then the remnant of their brethren shall return to the children of Israel. And the Lord shall stand, and see, and feed his flock with power, and they shall dwell in the glory of the name of the Lord their God: for now shall they be magnified to the ends of the earth.

The Reading from the Prophecy of Esaias IX. 6-7

For a child is born to us, and a son is given to us, whose government is upon his shoulder: and his name is called the Messenger of great counsel: for I will bring peace upon the princes, and health to him. His government shall be great, and of his peace there is no end: *it shall be* upon the throne of David, and *upon* his kingdom, to establish it, and to support it with judgment and with righteousness, from henceforth and for ever. The zeal of the Lord of hosts shall perform this.

11

Mode I.

Shining with the lightning-flashes of the divine oracles, the Prophets of great name are blessed for ever; laden with the fruit of the Spirit's sayings, they proclaimed unto all men the unfathomable birth of Christ God. And passing their life in an exceedingly wondrous conversation, they lawfully attained to the end of their course.

(idiomelon; Sunday before Christ's Nativity litiya glory)

12

Mode II. By Cyprian.

Rejoice, O honourable Prophets, who have rightly ordained the Law of the Lord, and were revealed to be inviolate and unshakeable pillars in faith; for ye proved also to be mediators of the New Covenant of Christ. Having been translated unto Heaven, entreat Him to grant peace unto the world and to save our souls.

(idiomelon; Sunday before Christ's Nativity vespers aposticha glory)

13

Same Mode.

Behold, the time of our salvation is at hand. Prepare, O cave; the Virgin draweth nigh to give birth. Rejoice and be glad, O Bethlehem in the land of Judah, for from thee our Lord is risen up as the sun. Harken, ye mountains and ye hills, and ye lands round about Judea; for Christ cometh, that He might save man whom He fashioned, since He is the Friend of man.

(idiomelon; Sunday before Christ's Nativity vespers aposticha both now)

14

PAPADIKE (CHANTING ART)

Mode plagal II.

When Daniel, the man of desires, beheld Thee, O Lord, the Stone cut without hands, he foretold of Thee, that without seed Thou wouldst be born a Babe, the Word incarnate of a Virgin, the immutable God and Saviour of our souls.

15

Terirem - And Saviour of our souls.

(a papadic composition which is chanted on Sunday before Christ's Nativity; the same hymn is chanted as a Vespers glory on the same day)

CD 2

1

Mode plagal IV.

The song the shepherds played on their reed-pipes was stayed by * a great angelic host, which called out to them, saying: * Tarry not in the field now, * O ye that shepherd the nurslings of the flocks; * cry aloud singing praises, * that Christ the Lord hath been born in Bethlehem, * He that in truth hath been well pleased, as God, to save the race of mankind.

(automelon; kathisma after the 2nd stichologia December 24)

2

Selection from the Canons of the Forefeast in eight modes

Mode I.

Glory to Thee our God glory to Thee.

Let us begin today to celebrate beforehand of the Birth of Christ, Who was born in a body from the Virgin Mother in the cave in Bethlehem, for the sake of His abundant compassion.

(Forefeast Canon Ode I, December 20)

Glory to Thee our God glory to Thee

Let us hearken to the sacred words: The Lord is born a child for our sakes, Whose government is upon His shoulder, and He is called the Angel of the Father's great counsel, Christ, the Prince of Peace.

(Forefeast Canon Ode VII, December 20)

Mode II.

Glory to Thee our God glory to Thee.

O Bethlehem, receive Christ; for He cometh to thee in a body, opening Eden unto me. Make ready, O cave, to see the Uncontainable marvellously contained in thee, as He is now made poor in the riches of His compassion.

(second Forefeast Canon Ode I, December 24)

Glory to Thee our God glory to Thee

Christ cometh to be born, giving a strange rebirth to Adam's posterity, since He is good. Be glad, thou barren that bearest not, even the whole nature of mortal man; the Master is come to make thee a mother of many children.

(second Forefeast Canon Ode I, December 24)

Mode III.

Most Holy Theotokos save us.

Inexplicably brought forth of a Virgin, the Lord is born in Bethlehem and openeth Eden. The manger and cave are prepared for the Creator. Magi make ready their gifts for the Master and God, and the star openly proclaimeth the light.

(theotokion Canon of St. Ten Martyrs Ode I, December 23)

Most Holy Theotokos save us.

The shepherds with the Magi, beholding the star, proclaimed on earth with the Angels Him that was born of thee that He might save us, O Mariam, Birthgiver of God.

(theotokion Canon of St. Ten Martyrs Ode VII, December 23)

Ἡ ἀπογραφή τῶν φόρων, 14ος αἰ. μωσαϊκό ἐξωνάρθηκος,
 Μονή τῆς Χώρας, Κωνσταντινούπολις.

The enrollment for taxation before cyrenius. 14th century. Mosaic in a lunette.
 Outer narthex. Kahrieh djami, Constantinople.

Mode IV.

Glory to Thee our God glory to Thee.

The prophetic writings find their fulfilment. For behold, Christ, Whom they before declared, is made manifest in the flesh, in the city of Bethlehem. With uprightness of mind, let us now give diligence this day to celebrate His Nativity before the time.

(Forefeast Canon Ode I, December 21)

Glory to Thee our God glory to Thee.

Rejoice and dance, O God-proclaimer Esaias, seeing thy venerable preachings come to pass in deed; for in a cave of Bethlehem, the Virgin hath seedlessly given birth in the flesh unto Him that is uncontainable.

(Forefeast Canon Ode IV, December 21)

Mode plagal I.

Dance, O Esaias; the Virgin hath conceived in her womb and given birth to a Son, Emmanuel, Who is both God and man; Orient is His name. In magnifying Him, we call the Virgin blessed.

(Resurrection Canon heirmos Ode IX)

Most Holy Theotokos save us.

Thee who, as a virgin, at a word gavest birth to the Lord as both God and man past understanding, do all we His works bless, O Virgin, and we supremely exalt unto all the ages.

(Resurrection Canon theotokion Ode VIII)

Mode plagal II.

He that once had hidden beneath the sea's waves the pursuing tyrant king, is hid in a manger, as Herod seeketh to slay Him. But let us sing with the Magi: We shall sing unto the Lord; for gloriously is He glorified.

(Forefeast Canon Ode I, December 24)

Thou hast shown Thy Theophany to us, O Christ, for the sake of Thy mercy; and Esaias, rising early in the night, saw its endless light, and he cried aloud: Behold, the Virgin shall conceive in the womb, and shall bring forth the Word incarnate, and all that be in the earth shall be exceeding glad.

(Forefeast Canon Ode V, December 24)

Marvel past telling! He that had once in a furnace saved the Three Righteous Children from the flame is laid in a poor manger as babe, for the salvation of us who sing: Blest art Thou, O our God and our Redeemer.

(Forefeast Canon Ode VII, December 24)

Mode barys.

Most Holy Theotokos save us.

He that by a word wisely fashioned the whole creation, is fashioned from thee like us, O Mother of God, becoming man for compassion's sake, even He, the Friend of man.

(theotokion Ode III, December 16)

Most Holy Theotokos save us.

He that was once invisible and uncontainable by nature, hath been contained in thy womb and been seen, O all-immaculate Virgin; and unto Him we cry with faith: Praise Christ, O ye priests, and supremely exalt Him, O ye people, unto the ages.

(theotokion Ode VIII, December 16)

Mode plagal IV.

Most Holy Theotokos save us.

The inspired Daniel plainly described thee beforehand as a mountain, O Virgin; and the Three Children, when they saw the flame shedding dew, sang the praises of thy Divine Child as the Saviour and Creator and Lord.

(Three Children Canon [December 17], theotokion Ode V)

Behold, a Virgin manifestly conceiveth Christ God in the womb; and the glorious Daniel, enlightened in the Spirit, hath beheld the prefiguring thereof.

(Three Children Canon [December 17], theotokion Ode VI)

3

Kontakion. Mode III.

On this day the Virgin cometh to the cave to give birth to * God the Word ineffably, * Who was before all the ages. * Dance for joy, O earth, on hearing * the gladsome tidings; * with the Angels and the shepherds now glorify Him * Who is willing to be gazed on * as a young Child Who * before the ages is God.

(kontakion of the forefeast 20, 24 December)

Oikos

The Prophets' sacred oracles receive their end. Behold, the Virgin giveth birth unto God in the flesh, in the city of Bethlehem, within the cave. Be ye made rich, all creation, be glad and dance for joy; the Master of all is come to dwell together with His servants, delivering from the mastery of the alien us who were made subject to corruption; and He is seen swaddled in a manger as a babe, a young Child Who before the ages is God.

4

Kontakion. Mode plagal II.

A hand-wrought image ye would not worship, O thrice-blessed ones; but armed by the Undepictable Essence, ye were glorified in your ordeal by fire. Standing in the midst of the irresistible flame, ye called upon God: Speed Thou, O Compassionate One, and hasten, since Thou art merciful, to come unto our aid; for Thou art able, if it be Thy will.

(kontakion, Sunday of Forefathers and Sunday before Christmas)

Oikos

Stretch forth Thy hand, which in ancient times both the Egyptians experienced when they waged war, and the Hebrews when warred against. Do not abandon us, lest Satan, who hateth us, and death, which thirsteth for us, swallow us up; but draw nigh unto us, and spare our souls, as once Thou didst spare Thy Children in Babylon, who unceasingly praised Thee, and for Thy sake were cast into the furnace, and cried out therefrom unto Thee: Speed Thou, O Compassionate One, and hasten, since Thou art merciful, to come unto our aid; for Thou art able, if it be Thy will.

5

Kontakion. Mode I.

O Bethlehem rejoice; Ephratha, make thou ready; * for in her womb the Ewe-lamb doth bear the Great Shepherd, * and lo, she now urgently maketh haste to give birth to Him. * On beholding Him, the righteous God-bearing Fathers * all rejoice, and with the shepherds sing hymns in praise of * the Virgin that nursed a child.

(kontakion, Sunday before Christmas)

Oikos

Beholding the splendour of thy conception shining out, O Virgin, Abraham the friend of God, the celebrated Isaac, Jacob, and all the divinely gathered choir of the Saints rejoice, and they have brought creation to meet thee with words of jubilation. For thou art the cause of joy for all, who didst conceive in thy womb Him that was seen of old in Babylon and past all understanding preserved the Children unburnt, when they were unjustly cast into the furnace. Wherefore, they sing unto Him Who was seen in the hands of the young Maiden, and sing hymns in praise of the Virgin that nursed a child.

6

SYNAXARION

On December 20, we commemorate the Forefeast of the Nativity of Christ.

On Sunday before Christ's Nativity, we have been ordered by our Holy and God-bearing Fathers to observe the memory of all those who from the beginning have pleased God, from Adam unto Joseph the Betrothed of the Most Holy Theotokos according to their genealogy as Luke the Evangelist has historically numbered them and also of all Prophets and Prophetesses.

Memory of the first-created Adam and Eve.

Memory of the righteous Patriarch Abraham, son of Thara.

Memory of the Patriarch Isaac, son of Abraham.

Memory of the Patriarch Jacob, son of Isaac.

Memory of the Patriarch Juda, son of Jacob, from whom race Jesus Christ.

Memory of the Patriarch David the King, son of Jesse.

Memory of King Salomon, son of David.

Memory of Joseph the Betrothed, son of Jacob.

Memory of the Prophet Samouel.

Memory of the Prophet Moses, and Or and Aaron the priests.

Memory of the Prophet Daniel and the Holy three Children in the furnace.

Memory of the righteous Sarrah, wife of Abraham.

Memory of the righteous Rebecca, wife of Isaac.

Memory of the righteous Esther, who rescued Israel from death.

Memory of the righteous Anna, mother of the Prophet Samuel.

Through their holy supplications, O God, have mercy upon us and save us. Amen.

7 13

KATABASIAE ON SUNDAY BEFORE CHRISTMAS¹.

Mode I.

Ode I.

In the town of Bethlehem Christ becomes an infant
as One compassionate renewing our nature.

We who were born on earth, come let us gladly
sing in our hearts a tuneful song to the Master.

For He is forever gloriously glorified. (track 7, 13)

Ode II.

Give heed O Heavens
Earth listen and praise Christ;
who was clothed in swaddles
thus having released us from the chains of our sins.

Ode III.

You continue ruling from on high, O Logos
beginningless. Visit me and hear my weeping,"
unto You of old did Anna cry in earnest.
But as to her You hearkened when she lamented,
do confirm our hearts as well, O King and Ruler,
so that we might extol Your birthday worthily. (track 13)

Ode IV²

Ambakum had foreseen, O Logos, Thy glorious presence
and he sang in turn: I have heard, O Master,
that Thou art to emerge from the Holy Mount
to the Salvation of mortals. Full of fear as I am I cry aloud:
How great are, O Christ, the works of Thy glory. (track 7)

Ode IV³

When he had heard Your report, O Christ,
the Prophet was frightened,
in that You are from a Virgin to be born;
and he cried out with trembling:
Glory to Your power, O Lord.

Ode V.

All-seeing Master, the glory of rulers,
who among the earthborn marvels not at Your humaneness?
For You appeared on earth, not leaving the Father,
today renewing the entire creation;
as the lone Prince of peace, unto us peace You awarded. (track 7)

Ode VI.

When my pitiful nature of old had descended,
O Christ my Savior, to the deep of perdition,
supine, alas for me! it lay in dark caverns.
But when it ascended by Your divine power
unto the heavens and therein the most delightful beauties,
it cried: O Savior, I will make You a sacrifice of praise. (track 13)

Ode VII.

As of old the children, we cry to You, Logos,
become Your servants' keeper and shelter, O Savior,
and save us all from assaults that are hostile,
so that extolling You on Your birthday
we might cry aloud: You are forever blessed. (track 13)

Ode VIII.

O Renewer of all the world and its Savior,
the whole creation with the Angels extols You,
it leaps and dances and rejoices with trembling,
and it says: "Together with me, to the ages,
all you works, with longing bless and also highly
now exalt the venerable birthday of my Redeemer." (track 7)

Ode IX.

Mary wholly pure, O rejoice, who received God,
spotless Maid, rejoice, foundation of the fallen.
Oh marvel! For today in you did the Master
appear and thus renew those corrupted
and bring up to the light that has no evening, O Damsel. (track 7)

1. This text is translated by Hieromonk Fr. Seraphim Dedes

2. according to manuscripts Coislin. 220, Patmos YOF', Patmos NΔ', Cryptense E.γ.II

3. according to manuscript Lavra 1465

8

EXAPOSTILARIA

Mode III.

Make thou ready, Bethlehem; * prepare thyself, O little cave; * and thou, O manger, now receive * God,
the Uncircumscribable, * Who in the flesh is circumscribed. * He cometh to be born now, * as it hath seemed
good to Him.

(exapostilarion of the Forefeast December 20; automelon: From the heights our Saviour, Christ)

Mode II.

Before the Lord's Nativity, * with faith let us make festal songs * resound abroad, O ye faithful; * for Christ

is come, and approacheth * now to be born in Bethlehem * a mortal from the Virgin Maid, * and to be seen a little babe, * laid in a manger and swaddled, * Who was before all the ages.

(exapostilarion of the Forefeast December 20; automelon: Hearken ye women)

Let us laud Adam, Abel, Seth, * with Enos, Enoch, Noah, and * Abraham, Isaac, and Jacob, * and Job and Moses and Aaron; * with Barak, Jesus of Navi, * and Eleazar, Aaron's son; * and Jephthae, Samson, Solomon, * let us all honour together * with the great Prophet-King David.

(Sunday of Forefathers second exapostilarion; automelon: Hearken ye women)

O ye who love the Fathers' choirs, * let us all leap for joy today; * with songs and hymns let us honour * Abraham, Isaac, and Jacob; * and having gathered, as is due, * let us all praise the memory * of them from whom came Christ the Lord * when we beheld Him incarnate * in His exceeding compassion.

(Sunday of Forefathers exapostilarion; automelon: Hearken ye women)

9

PRAISES.

Mode plagal II.

(Praises Stichera of Forefeast of Christmas, December 20; automelon: ye angelic hosts)

Verse: Praise Him for His mighty acts, praise Him according to the multitude of His greatness.

In the lowly cave doth arise the star of Jacob. * Come, let us observe the prefestival, ye faithful, * and hasten with the Magi and with shepherds join company; * let us look on God Who hath been swaddled and on the Virgin that doth suckle; * O dread spectacle! * For now the King of Israel * is come to us, even Christ.

Verse: Praise Him with the sound of trumpet, praise Him with the psaltery and harp.

Let the hills and mountains drop sweetness; for behold ye, * God doth come from Thaeman; ye nations, be ye vanquished. * Rejoice, be glad, ye Prophets; O ye Patriarchs, leap for joy; * mankind, dance together in divine joy; the great and mighty Prince and Ruler * is born in the flesh. * The King of Heaven, even Christ, * is come on the earth to us.

Verse: Praise Him with timbrel and dance, praise Him with strings and flute.

Raising mortals up from the earth, the Maker cometh * and again reneweth His fair and royal image. * Rejoice, ye hosts of Heaven; O ye powers, sing hymns of praise. * Broken is the middle wall of enmity; He is come to what was laid up for Him; * for Christ is now come; * God is become a mortal man, * the great King of Israel.

Verse: Praise Him with tuneful cymbals, praise Him with cymbals of jubilation.

Let every breath praise the Lord.

Let us go to meet our Creator, O ye faithful, * coming to the earth to dawn forth from the pure Virgin. * With virtues let us sparkle and with purity let us shine, * readying ourselves in joy and trembling to look on Christ become an infant * with the eyes of our mind; * for He doth deify us men, * abounding in kindness to us.

Glory to the Father and the Son and the Holy Spirit.

Christ is now at hand; Bethlehem, make thyself ready; * even now there shineth salvation for the nations. * Prepare the manger, gather thou the shepherds from in the field; * summon thou the Wise Men out of Persia; the armies of the fleshless spirits * cry out with one voice: * The King of Heaven, even Christ, * is come on the earth to us.

Both now and ever and unto the ages of ages. Amen.

Righteous zeal and fire shall devour thee, O deceiver, * senseless in all truth, false accuser of divine Law. * For lo, the holy Virgin hath conceived in her spotless womb, * as Esaias said, and she shall lay the great King down in the lowly manger. * And hence, all that rule * and every prince of Judah's tribe * shall fail and shall not be found.

10**Mode plagal I.**

Verse: For righteous art Thou in all which Thou hast done for us (Dan. III: 27)

Lo, now she hath appeared on the earth * who from all ages had been preached in the Prophets' words, * the pure Virgin Theotokos, whom the revered and most wise * Patriarchs and righteous companies proclaim. * With them, woman's majesty also danceth for joy today: * Sarah, Rebecca, Rachel, Hannah all form a choir * with wise Mariam, Moses' sister most glorious. * And with the righteous women, all the ends of the world rejoice, * and all creation together doth render homage, because our God * is come to be born now * in the flesh, and to bestow His great mercy on the world.

(prosomoion; Sunday before Christmas praises sticheron)

11**Mode plagal IV.**

Glory to the Father and the Son and the Holy Spirit.

The collection of the Law's teachings maketh plain Christ's divine Nativity in the flesh through them that had preached of grace before the coming of the Law, since, by faith, they had transcended the Law. Wherefore, unto the souls held in Hades, did they foretell Thy Nativity which, through the Resurrection, was the cause of our deliverance from corruption. O Lord, glory be to Thee.

(Sunday before Christmas praises glory)

12**DISMISSAL HYMNS****Mode IV.**

Be thou ready, Bethlehem, Eden hath opened unto all. * Ephratha, prepare thyself, for now, behold, the Tree of Life * hath blossomed forth in the cave from the holy Virgin. * Her womb hath proved a true spiritual Paradise, * wherein the Divine and saving Tree is found, * and as we eat thereof we shall all live, * and shall not die as did Adam. * For Christ is born now to raise the image that had fallen aforetime.

(apolytikion December 20, 24; automelon: Joseph was amazed)

Mode II.

Great are the achievements of faith! In the fountain of flame, as by the water of rest, the Three Holy Children rejoiced. And the Prophet Daniel proved a shepherd of lions as of sheep. By their prayers, O Christ God, save our souls.

(apolytikion Sunday before Christmas)

The texts in English are copyright of Holy Transfiguration Monastery (Brookline, MA) and they are used with their kind permission.

Ρ Ω Μ Α Ι Ϊ Κ Ο   Σ Υ Ν Ο Λ Ο

Τό φωνητικό σύνολο ΡΩΜΑΪΪΚΟ ιδρύθηκε στην Φιλαδέλφεια (ΗΠΑ) τό 1993 από τόν Δρ. Γιῶργο Μπιλάλη μέ σκοπό τήν διδασκαλία καί διάδοσι τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης ὅσο καί τῆς ἔντεχνης κλασσικῆς μουσικῆς τοῦ Βυζαντίου. Εἰδικώτερα, τό Ρωμαίικο ἐπεξεργάζεται καί ἐρμηνεύει ψαλτικές ὅσο καί κλασσικές συνθέσεις (κρατήματα) Ρωμηῶν μουσουργῶν τοῦ 12ου μέχρι 19ου αἰῶνα. Οἱ μελωδίες γραμμένες πρωταρχικά στήν παλαιά παρασημαντική καί ἀργότερα μεταγραμμένες στήν σημερινή ἀναλυτική μουσική σημειογραφία ἀπαιτοῦν τήν εἰδική ἐκπαίδευσι μουσικῶν σέ αὐτή καί μόνο τήν σημειογραφία. Τό Ρωμαίικο, μικτό φωνητικό σύνολο, ἀποτελεῖται ἀπό τούς μαθητές ψαλτικῆς σημειογραφίας τοῦ Δρ Μπιλάλη στήν Ἀμερική καθώς καί ἀπό ἐπιλεκτούς μουσικούς ἀπό Ἑλλάδα καί Τουρκία. Ἐπίσης, τό Ρωμαίικο ἐρευνᾷ μαζί μέ ομάδα φιλολόγων καί ποιητῶν τήν κατά τό δυνατό ἄριστη ποιητική μετάφρασι τῆς ἑλληνικῆς ὕμνογραφίας στήν ἀγγλική πρός χρήσι τῶν ἀγγλοφῶνων ὀρθοδόξων στήν Ἀμερική. Τό ρεπερτόριο τοῦ Ρωμαίικου ἐπεκτείνεται ἐπίσης στήν κλασσική ὀθωμανική μουσική ὅπως διαμορφώθηκε στήν Πόλι τούς μεταβυζαντινοῦς χρόνους.

Τό Ρωμαίικο ξεκίνησε τίς ἐμφανίσεις του τό 1994 σέ διάφορα Φεστιβάλ Μουσικῆς στίς ΗΠΑ καί στήν Εὐρώπη. Ἀξιοσημεῖωτο παραμένει ἡ τιμητική διάκρισι τοῦ Ρωμαίικου στό 13ο Διεθνές Φεστιβάλ Ὁρθόδοξης Μουσικῆς στήν Χαϊνούφκα Πολωνίας, ὅπου ὁ Δρ. Μπιλάλης κατέκτησε τό πρῶτο βραβεῖο διεύθυνσις μεταξύ 37 μαέστρον ἀπό 12 χῶρες. Στό 7ο (1995) καί 8ο (1996) Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικῆς στήν Μόσχα, Ρωσία, τό Ρωμαίικο ἐπελέγη νά τραγουδήσει στήν τελική συναυλία (gala concert) δείγματα μεσαιωνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς στό Μεγάλο Χώλ τοῦ Ὁδείου Μόσχας. Ἡ δισκογραφία τοῦ Ρωμαίικου ἀποτελεῖται ἀπό τά ἑξῆς: Ἦχοι τοῦ Παρθενῶνα (1996), Τόν Σταυρόν Σου προσκυνοῦμεν (Ὁρθρος Ὑψώσεως Τ. Σταυροῦ ἀγγλιστί) (1999), Τῆς Συκῆς τὸ Ἔγκλημα (2001) (Ἕμνοι Μ. Δευτέρας, ἑλληνιστί-ἀγγλιστί), Βηθλεὲμ Ἐτοιμάζου (2002), Τίς ἐγερεῖ Σε Βασιλεῦ (2003) (Ἐγκώμια Μ. Παρασκευῆς, ἑλληνιστί-ἀγγλιστί), Μικρός - Μεγάλος Παρακλητικός Κανὼν (2003) (ἀγγλιστί), καθώς καί σειρά ἄλλων ἡχογραφήσεων στά τοπικά ραδιόφωνα τῶν ΗΠΑ.

Δ ρ . Γ Ι Ω Ρ Γ Ο Σ Π . Μ Π Ι Λ Α Λ Η Σ

Ο Δρ. Γιώργος Μπιλάλης γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε θεωρία Βυζαντινής Μουσικής στην Σχολή Έθνικης Μουσικής υπό τον Σίμωνα Καρά, θεωρία Όθωμανικής Μουσικής στο Ώδειο Νέας Αγγλίας Βοστώνη (ΗΠΑ) με τον Φερ. Όζγκορεν. Παράλληλα διδάχθηκε την Ψαλτική κοντά στους Θ. Πέττα, Κων. Ήλιάδη, ιερ. Αντίπα Αγιορείτη και Δημ. Νερατζή. Πήρε το Δίπλωμα Βυζαντινής Μουσικής από το Ώδειο Αργυρουπόλεως με τον Δ. Ήλιόπουλο (1989) και συνέχισε μουσικά σεμινάρια σε διάφορα Πανεπιστήμια των ΗΠΑ. Σπούδασε φωνητική στον διάσημο δάσκαλο φωνής Γιάννη Πετρόπουλο (ΗΠΑ), και διεύθυνση χορωδίας σε σεμινάρια της Αμερικανικής Ένώσεως Διευθυντών Χορωδιών. Σάν μονοφωνάρης, συμμετείχε στην Έλληνική Βυζαντινή Χορωδία υπό τον Λυκούργο Αγγελόπουλο (1982-87). Τό 1992 συγκρότησε τό Σύνολο Ρωμαίικο στίς ΗΠΑ με σκοπό τή διάδοση τής ψαλτικῆς τέχνης στην άμερικανική όρθόδοξη κοινότητα. Συνεχίζει τίς σπουδές του ως υποψήφιος διδάκτορας τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνών με καθηγητή τον Γρ. Στάθη πάνω στή μεσαιωνική ψαλτική. Διατελεί πρωτοψάλτης και διευθυντής μουσικῶν προγραμμάτων τής Κοινότητος Αγ. Δημητρίου, Τζαμαίικα Νέας Υόρκης, μουσικός σύμβουλος και καθηγητής ψαλτικῆς τής Επισκοπῆς Detroit και έρμηνεύει συνθέσεις Όθωμανικής Κλασσικῆς Μουσικῆς σάν χαφίζ.

R O M E I K O E N S E M B L E

The Romeiko Ensemble was formed in 1992 (Philadelphia, USA). It performs the Music of Byzantium (classical, secular and chant), as well as compositions of the post-Byzantine era (15th-19th cent.). Byzantine Chant was performed *a capella* by male choirs in the Great Church of Hagia Sophia (Istanbul). It was transmitted orally in a master/apprentice relationship as well as through a neumatic notation, *parasemantiki*, that describes the melodic movement through microtonal intervals. The Romeiko is a mixed vocal chorus whose members are singers from throughout the United States that are trained to read the parasemantiki system by Dr. Bilalis as well as selected musicians from Greece and Turkey, who are skilled in historical performance practice and improvisation. Under the direction of Dr. Bilalis, Romeiko has undertaken the task of presenting authentic interpretations of Byzantine chant accessible to a wider audience as well as teaching the parasemantiki system with its nuances to new cantors throughout the US. The repertoire of Romeiko also includes Ottoman classical music that was developed in parallel with the post-byzantine culture in Istanbul. Recently, Romeiko is breaking new ground in Orthodox Christian chant by wedding the rich and varied styles of Byzantine Chant to the native language of the English-speaking Orthodox world.

Romeiko began its public performance career in 1994 and has travelled extensively throughout the US and internationally, concertizing at festivals, gala concerts, church ceremonies and services, and other cultural events. Romeiko was catapulted to fame at the 13th International Festival of Orthodox Church Music in Hajnowka, Poland (1994), where Romeiko received "special distinction" among 37 international choirs participating, while its director Dr Bilalis took First Prize for Conducting. In the 7th and 8th International Festivals of Orthodox Church Music in Moscow, Russia (1995, 1996), Romeiko was twice selected to perform in the festival's gala concert in the Great Hall of the Moscow Conservatory. It was selected as the most authentic chanting group from among the US to perform at the Millenium Visit of Patriarch Bartholomew in Detroit (2000). Its discography includes "The Sounds of the Parthenon," (1996)(A review of Hellenic music from Ancient times to modernity), "Thy Cross we adore," (1999) (Exaltation of the Cross Matins in English), "The Sin of the Fig Tree" (2001) (Holy Monday Matins in Greek and English), "From ADAM unto JOSEPH" (2002) (Forefestal hymns of Christmas) and "Who shall Raise Thee, O King"(spring 2003) (Holy Friday encomia in Greek and English).

DR. YIORGOS BILALIS

Born in Athens, Greece, Yiorgos studied Byzantine music theory at the Simon Karas National School, Athens (Greece) and Ottoman music theory in the New England Conservatory, Boston (USA) with Fer. Ozgoren. He was introduced to Byzantine Chant by the leading cantors K. Eliades, A. Pettas, monk Antypas of Mt. Athos and the eminent D. Nerantzis. He graduated with the Diploma of Byzantine Music from Argyrupolis Conservatory (1989) and furthered his studies in musical pedagogy and conducting in US institutions. In the US, Dr. Bilalis has excelled in vocal techniques under the tutelage of voice teacher John Peters. As a soloist, he performed with L. Angelopoulos in his Greek Byzantine Choir worldwide (1982-86). His passion, talent, and competence have led him to found Romeiko as a professional chorus to foster accurate performance practice of Byzantine Chant. He is currently pursuing a doctoral degree in medieval musicology at Athens University. At present, he is serving as *Protopsaltes* (right cantor) and Music Director in St. Demetrios Community, Jamaica, N.Y. and performs as a *hafiz* in concerts of Ottoman Classical music. He has recorded for films and documentaries as well as CDs including: "Lazarus, come forth," "Father Hierarch Nicholas," "Turn Not Away Thy Face» and others.